

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova

IMSP Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile

Monitorizarea controlului infecției HIV în Republica Moldova, anul 2018

Chișinău, 2018

Cuprins

Context	1
Informații generale despre Republica Moldova	1
Informații generale referitoare la controlul infecției HIV în R.Moldova	1
Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020	2
Măsurile de prevenire	2
Programe de prevenire HIV în rândul UDI	2
Programul de substituție cu opiacee	2
Programele de prevenire HIV în rândul LSC	3
Programele de prevenire HIV în rândul BSB	3
Programele de prevenire HIV în rândul GRSI din sursele CNAM	3
Programe de prevenire HIV prin intermediul echipelor mobile	3
Situația epidemiologică, statistica de rutină	4
Testarea la HIV	4
Testarea la HIV în sistemul penitenciar, Dreapta Nistrului	5
Caracteristicile cazurilor HIV diagnosticate	6
Curba epidemică și dezagregarea după sexe a cazurilor HIV+ înregistrate	7
Vârsta la momentul stabilirii HIV+ și ponderea tinerilor printre cazurile HIV+ noi	8
Mediul de reședință a cazurilor HIV+ înregistrate	9
Depistarea precoce/tardivă a cazurilor HIV	9
Programe care înregistrează cazuri HIV	10
Cazuri HIV+ înregistrate în sistemul penitenciar	11
Căile probabile de infectare	12
SIDA	12
Decese	14
Decese HIV asociate	16
Persoane HIV+ în viață pe teritoriul țării	16
Persoane HIV+ în evidență activă	18
Necesități în TARV	19
Acoperirea cu TARV	19
Aderența la tratamentul ARV	20
Supresia virală	22
Transmiterea materno-fetală a infecției HIV	23
Co-infecții	24
Tuberculoza	24
Hepatitele virale	25
Incidența și prevalența HIV	26
Supravegherea epidemiologică de generația a 2-a	28
Estimări și prognoze	30
Estimarea numărului persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare HIV	30
Utilizarea opiaceelor injectabile printre CDI	31
Prognozarea dezvoltării epidemiei HIV (SpectrumEPP)	32
Sumar	32
Numărul estimativ al persoanelor care trăiesc cu HIV per grupuri de vîrstă	32
Estimări: profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt	33
Estimarea deceselor cauzate de SIDA	33
Impactul măsurilor de profilaxie	34
Finanțarea controlului HIV în Republica Moldova	34
Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV raportate la UNAIDS în baza matricei NASA	34
Anexe	35
Bibliografie	35
Studii și cercetări relevante HIV	36

Acronime și abrevieri (în ordine alfabetică)

BNS	Biroul Național de Statistică, www.statistica.md
BSB	Bărbați care fac sex cu bărbații
CDI	Consumatori de droguri injectabile
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei, www.ccm.md
CNMS	Centrul Național de Management în Sănătate, www.cnms.md
CNSP	Centrul Național de Sănătate Publică, www.cnspl.md
CTV	Consilierea și testarea voluntară în infecția HIV și hepatitele virale B și C
DIP	Departamentul Instituției Penitenciare din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova
DN	Dreapta Nistrului (teritoriul din Dreapta Nistrului controlat complet de autoritățile Republicii Moldova)
ECDC	Centrul European de Prevenire și Control al Infecțiilor
FG	Fondul global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei, www.theglobalfund.org
GARPR, UNGASS	Progresele țării înregistrate în combaterea infecției HIV/SIDA – raport prezentat de către țară către UNAIDS
GRSI, populații cheie	Grupuri cu risc sporit de infectare HIV (consumatori de droguri injectabile, lucrătoarele sexului comercial, bărbații care fac sex cu bărbații)
HG	Hotărâre de Guvern
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
HVB	Virusul Hepatitei B
HVC	Virusul Hepatitei C
IBSS	Studiul integrat bio-comportamental în grupurile cu risc sporit de infectare
ITS	Infecții cu transmitere sexuală
LSC	Lucrătoarele sexului comercial
Matricea NASA	Matrice standardizată în baza căreia UNAIDS colectează paralel cu raportarea GARPR datele referitoare la cheltuielile în domeniul HIV/SIDA (NASA - National AIDS Spending Assessment)
MS	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, www.ms.gov.md
PN	Program Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală
PSS	Programe de schimb a seringilor
PTH	Persoane care trăiesc cu HIV
PTMF	Profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt
RM	Republica Moldova
SDMC	Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Dobândite
SIME TB	Sistem informatic de monitorizare a cazurilor de tuberculoză din Republica Moldova
SN	Stînga Nistrului (teritoriul de pe malul stîng al râului Nistru necontrolat actualmente de autoritățile Republicii Moldova)
TARV	Terapie antiretrovirală
TSO	Tratament de substituție a opiaceelor

Sumar

Infecția cu HIV în Republica Moldova continuă să prezinte o problemă prioritară de sănătate; epidemia HIV se consideră concentrată în grupurile cu risc sporit de infectare, în special în rândul consumatorilor de droguri injectabile.

În anul 2018, în Republica Moldova au fost înregistrate 905 de cazuri noi HIV+, dintre care 225 în teritoriile de est ale țării; cumulativ până la 31 decembrie 2018 în țară au fost înregistrate 12784 cazuri HIV+. Printre cazurile înregistrate în anul 2018 - 59,2% sunt bărbați, 53,3% sunt din mediul urban, ponderea tinerilor de 15-24 ani constituie circa 9,6%.

Context

Informații generale despre Republica Moldova

Republica Moldova este situată în sud-estul Europei. La nord, sud și est are frontieră cu Ucraina, iar la vest – cu România. Moldova a devenit independentă la 27 august 1991, este o republică parlamentară, președintele țării este ales de Parlament pentru un mandat de 4 ani.

Lungimea totală a frontierelor este de 1,389 km, 450 km cu România și 939 km cu Ucraina. Țara ocupă o suprafață de 33,843 km², din care 472 km² sînt ape.

Urmare a conflictului politic din anii 90, actualmente înghețat, teritoriul de pe malul stîng al rîului Nistru nu este controlat de Guvernul Republicii Moldova.

Conform BNS (populația stabilă la începutul anului 2018, malul drept al rîului Nistru), populația țării constituie 3 547,5 mii persoane, populația urbană constituie aproximativ 43% și cea rurală 57%, bărbații constituie aproximativ 48% din populație și femeile 52%. Cele mai mari urbe de pe malul drept al rîului Nistru sînt capitala țării, municipiul Chișinău (cu o populație de 825,9 mii persoane) și municipiul Bălți (151,5 mii persoane). Din punct de vedere administrativ¹, Republica Moldova este divizată în 35 raioane, 3 municipii (Chișinău, Bălți și Comrat), și regiunea din stînga rîului Nistru (cu 2 municipii: Tiraspol și Bender); din 13.04.2017 statutul de municipiu îl mai capătă următoarele localități: Cahul, Ceadâr-Lunga, Edineț, Hîncești, Orhei, Soroca, Strășeni și Ungheni.

Informații generale referitoare la controlul infecției HIV în R.Moldova

Primul caz HIV+ în Republica Moldova a fost depistat în anul 1987.

Primul Program Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală (PN) a fost aprobat în anul 1995 (HG 692/09.10.1995), apoi au urmat PN pe anii 2001-2005 (HG 482/18.06.2001), 2006-2010 (HG 948/05.09.2005), 2011-2015 (HG 1143/16.12.2010). PN pentru anii 2011-2015 a fost revizuit prin aprobarea unui nou program pentru anii 2014-2015 (HG 806/06.10.2014). La moment este în vigoare PN pentru anii 2016-2020 (HG 1164/22.10.2016).

Un alt element al angajamentului politic al țării, în vederea controlului și combaterii infecției HIV, îl constituie Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei (CNC). CNC a fost constituit prin HG nr.825 din 03.08.2005 cu scopul de a contribui la implementarea eficientă a activităților din cadrul programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei prin atragerea, coordonarea, monitorizarea și gestionarea granturilor oferite de organizațiile internaționale ca răspuns la necesitățile țării în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.

Începînd cu anul 2003 țara beneficiază de contribuții financiare substanțiale de la Fondul global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei (FG). Acestea au contribuit esențial la: intensificarea activităților de prevenire a răspîndirii infecției, fortificarea sistemului de laborator în vederea diagnosticării infecției, implementarea disponibilității terapiei antiretrovirale gratuite.

¹ Legea Nr. 764 din 27.12.2001 "Privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova"

Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020

Programul Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020 (PN HIV/SIDA și ITS) a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1164 din 22.10.2016. PN HIV/SIDA și ITS este o continuare a precedentului program și rămâne axat pe trei strategii de bază:

- Prevenirea transmiterii HIV și infecțiilor cu transmitere sexuală, în special în populațiile-cheie.
- Asigurarea accesului universal la tratament, îngrijire și suport a persoanelor infectate cu HIV și infecții cu transmitere sexuală
- Asigurarea unui management eficient al Programului național

Spre deosebire de programul național precedent, în actualul PN HIV/SIDA și ITS au fost stabilite ținte mai ambițioase bazate pe datele estimate a populațiilor cu risc sporit de infectare HIV (utilizatorii de droguri injectabile (IDU), lucrătoarele sexului comercial (LSC), bărbații care practică sex cu bărbații (BSB), precum și partenerii sexuali și clienții acestor grupe. PN HIV/SIDA și ITS a fost elaborat în baza analizei de eficiență a costurilor (cost-eficiență, investment case) cu scopul optimizării fluxurilor financiare necesare pentru realizarea obiectivelor programului.

Măsuri de prevenire

(Acest capitol este complet bazat pe informațiile prezentate de Centrul Național de Sănătate Publică și Rapoartele Recipienților și Sub-Recipienților granturilor Fondului global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei).

Programe de prevenire HIV în rândul UDI

Programele de prevenire HIV în rândul UDI și partenerii lor sexuali au fost implementate în 39 localități din sectorul civil și în 18 instituții penitenciare de pe ambele maluri ale râului Nistru. Aceste proiecte au fost implementate prin intermediul a 10 ONG-uri și Departamentului Instituțiilor Penitenciare. În anul 2018 – 20 801 CDI au beneficiat de servicii de prevenire HIV (schimbul de seringi fiind unul de bază), din care 17,603 din sectorul civil și 3,198 în sistemul penitenciar.

Din anul 2015 pachetul comprehensiv de servicii de prevenire (schimbul de seringi, distribuirea de prezervative, informare, comunicare, educare, consiliere pentru testare la HIV, hepatite, ITS, referirea la ARV și TSO) a fost completat cu servicii noi: testarea comunitară, oferirea serviciilor gender specifice, managementul supradozelor.

Rezultatele programelor de prevenire HIV în rândul UDI în anul 2018:

- 2 588 829 seringi distribuite;
- 548 648 prezervative distribuite;
- 9 368 materiale informaționale;
- 1 892 CDI antrenați în prevenirea supradozelor;
- 2 652 fiole de Naloxone au fost distribuite;

În anul 2018, în 20 farmacii au continuat activitățile de prevenire, prin acest serviciu au fost acoperite 784 de persoane și au fost distribuite 65 959 de seringi, 63 590 de șervețele îmbibate cu alcool și 36 993 de prezervative, 398 prezervative cu duritate sporită și 330 plicuri cu lubricanți (5ml).

Programul de substituție cu opiacee

În anul 2018 serviciile de Tratament de substituție cu opiacee (TSO) au fost decentralizate în 8 localități din țară și în 13 instituții penitenciare. La finele anului 2018 - 498 de CDI se aflau în TSO. Pe parcursul anului 2018 - 634 beneficiari ai TSO au fost acoperiți cu cel puțin un serviciu de către serviciile de suport

psiho-social pe parcursul perioadei de raportare, 614 persoane aflate în TSO au beneficiat de cel puțin 3 servicii din pachetul de servicii descris în program.

Programele de prevenire HIV în rândul LSC

Programele de prevenire în rândul LSC au fost implementate în 31 localități din țară de către 10 ONG-uri, 8 373 LSC au beneficiat de cel puțin de două servicii (din care unul obligatoriu este eliberarea prezervativului), din care 6 095 de pe malul drept și 2 278 de pe malul stâng. Pachetul comprehensiv de acordare a serviciilor include: distribuie liberă de prezervative, informare, comunicare și educare, consiliere pentru reducerea riscurilor, educație de la egal la egal, referirea pentru asistență medicală, inclusiv testarea și consilierea la HIV, testarea comunitară, managementul infecțiilor cu transmitere sexuală.

Pe parcursul anului 2018 următoarele rezultate au fost atinse:

- 565 040 prezervative distribuite;
- 18 893 lubrifianți pe bază de apă distribuiți;
- 7 006 materiale informaționale distribuite.

Programele de prevenire HIV în rândul BSB

Programele de prevenire în rândul BSB au fost implementate pe parcursul anului 2018 de organizația GenderDoc-M în 17 localități de pe ambele maluri ale Nistrului. Au beneficiat de cel puțin două servicii (din care unul obligatoriu este eliberarea prezervativului) - 4 630 BSB, din care 4 194 de pe malul drept și 436 de pe malul stâng. Pachetul comprehensiv de servicii oferit beneficiarilor a inclus: distribuie de prezervative inclusiv cu rezistență sporită și lubrifianți, consiliere de la egal la egal, informare, educare și comunicare, instruire și consiliere pentru părinții LGBT și pentru beneficiari, testarea comunitară, consilierea pentru testarea la HIV, ITS, hepatite, activități de informare în sistemul penitenciar.

Pe parcursul anului 2018 următoarele rezultate au fost atinse:

- 243 533 prezervative distribuite;
- 12 435 tuburi și 41 863 plicuri de lubrifianți distribuite;
- 1 729 materiale informaționale distribuite.

Programele de prevenire HIV în rândul GRSI din sursele CNAM

Până în 2017 serviciile de prevenire HIV au fost finanțate exclusiv din sursele Fondului Global de Combatere HIV, Tuberculoza și Malaria (GFTAM). Pentru prima dată în Republica Moldova, în 2017, a fost lansat concursul pentru finanțarea proiectelor de reducere a riscurilor din fondurile de profilaxie a CNAM. În urma acestui concurs au fost selectate 2-a ONG-uri care pe parcursul anului 2018 au oferit servicii de reducere a riscurilor pentru populațiile cu risc sporit de infectare, valoarea proiectelor fiind de aproximativ 2 milioane MDL. În 2018 a fost finanțat încă un proiect de reducere a riscurilor din fondurile de profilaxie a CNAM în suma de 1 mln. MDL. În anul 2018 din sursele CNAM au beneficiat de servicii de prevenire HIV 1550 CDI, 193 LSC și 152 BSB.

Programe de prevenire HIV prin intermediul echipelor mobile

Începând cu anul 2017 în Republica Moldova au activat trei clinici mobile care au oferit o gamă largă de servicii de prevenire pentru toate populațiile cheie inclusiv și testarea cu utilizarea testelor rapide pe bază de sânge capilar pentru diagnosticarea HIV, Hepatitei virale C și Sifilis-ului. Pe parcursul anului 2018 clinicile mobile au continuat activitatea în componența 2 ONG ("Inițiativa pozitivă" și "TDV") și în componența Centrului SIDA (teritoriile de est).

Clinicile mobile prestează servicii ca:

- Schimbul de seringi;
- Managementul supradozărilor;
- Distribuția prezervativelor;
- Activități de informare și educare cu privire la HIV
- Consiliere și testare voluntară la HIV, Hepatitele Virale și Sifilis
- Consultația medicilor specialiști (dermato-venerologi , ginecolog, etc.)
- referire în serviciul medical
- Etc.

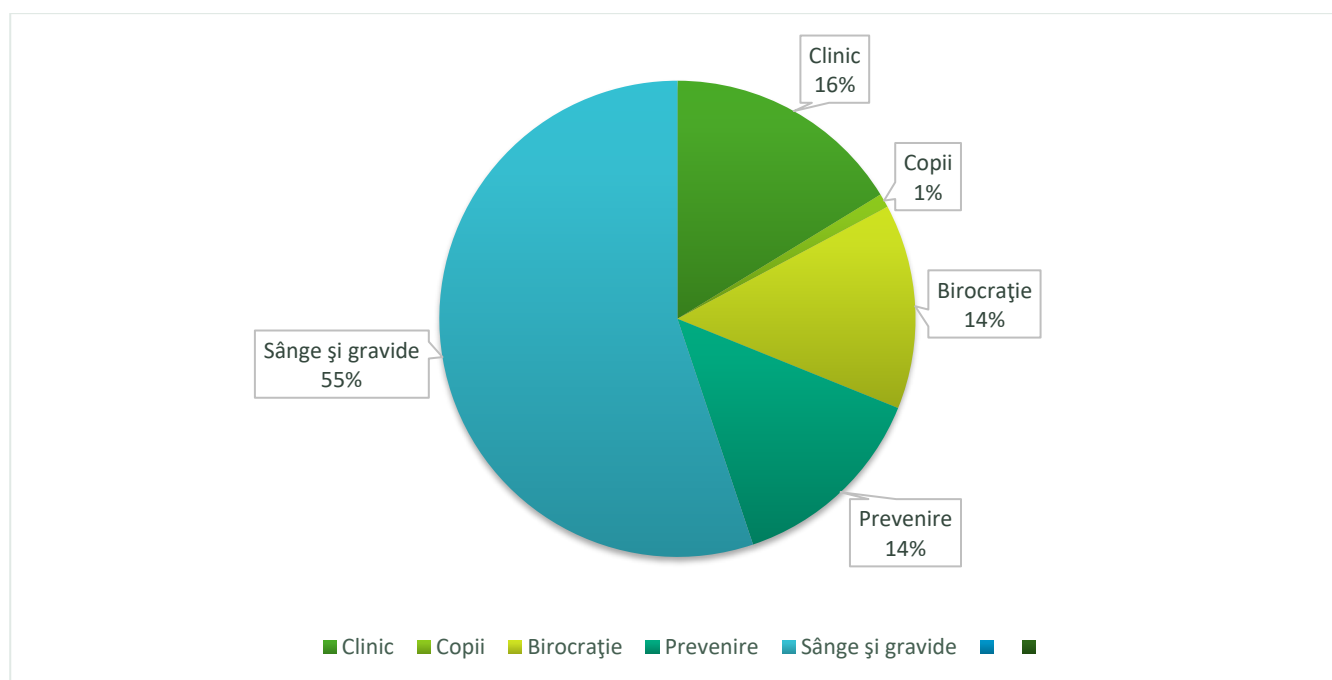
Clinicile mobile prestează servicii de prevenire pentru toate populațiile cheie.

Situația epidemiologică, statistica de rutină

Testarea la HIV

Pe parcursul anului 2018 - au fost efectuate 240 847 testări pentru depistarea simultană a anticorpilor anti-HIV1, anti-HIV2 și a antigenului HIV-1, inclusiv 160 790 de teste pentru screening la infecția cu HIV, și 80 057 teste în cadrul serviciului de transfuzie a sângelui. Aproximativ 22% din totalul testelor efectuate la HIV (inclusiv serviciul de transfuzie a sângelui) sunt printre femeile însărcinate și 33% printre donatori, în timp ce programul de prevenire a acoperit doar 13,7% (dintre care 7,9% testări efectuate în cadrul ONG-urilor și, respectiv, 5,8% în cadrul instituțiilor medicale)(Figura 1).

FIGURA 1 DISTRIBUȚIA TESTĂRII LA HIV CONFORM PROGRAMELOR DE DEPISTARE A INFECȚIEI CU HIV, 2018

În contextul sporii accesibilității la testare a grupurilor cheie (CDI, LSC, BSB) și a creșterii accesului grupurilor cu risc sporit de infectare HIV la serviciile de consiliere, ONG-urile implicate în activitățile de prevenire HIV au oferit servicii de testare comunitară în bază testelor rapide pe salivă și sânge capilar.

În anul 2018 din totalul de 20 168 testări efectuate, 76 de persoane au avut un rezultat pozitiv la testul HIV și au fost confirmate și luate în evidență medicală.

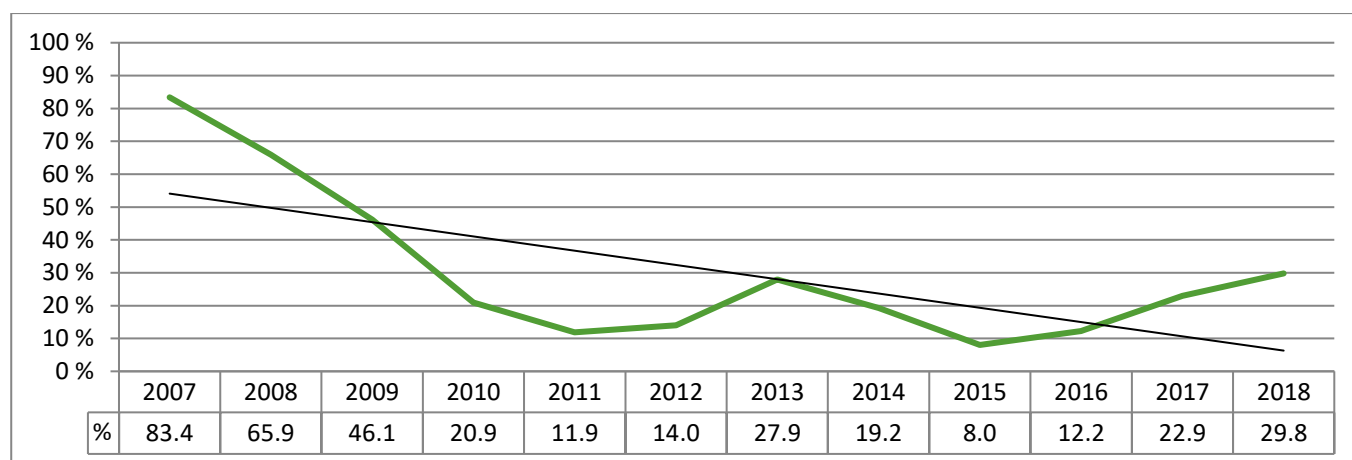
Conform rapoartelor ONG-urilor active în domeniu și statisticii administrative pe parcursul anului 2018 au fost testați la HIV:

- UDI – 10 175 (2 443 în 2017), din ele confirmate și luate în evidență medicală 38 persoane (20 persoane în 2017);
- LSC – 5 431 (807 în 2017), din ele confirmate și luate în evidență medicală 19 persoane (18 persoane în 2017);
- BSB – 2 848 (454 în 2017) din ele confirmate și luate în evidență medicală 19 persoane (21 persoane în 2017).

Testarea la HIV în sistemul penitenciar, Dreapta Nistrului²

În conformitate cu datele Direcției Medicale a DIP în perioada anilor 2013-2018 circa 18% dintre deținuți au fost testați la HIV, în perioada 2014-2016 se observă o tendință de descreștere a acoperirii cu testare³, pentru anul 2017, înregistrându-se practic dublul valorii din a.2016 a indicatorului de acoperire cu teste (Figura 2).

FIGURA 2 ACOPERIREA CU TESTARE LA HIV ÎN CADRUL SISTEMULUI PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007-2018

Scăderea bruscă a numărului de testări efectuate după 2007 (Tabelul 1) se explică prin anularea testării obligatorii la HIV la intrarea în penitenciar.

În vederea remedierii situației, din anul 2013 în cadrul sistemului penitenciar se efectuează teste rapide prin intermediul ONG-urilor, în atribuția cărora este și consilierea. În perioada aa. 2015-2016 testele rapide în sistemul penitenciar nu au fost disponibile, dar începând cu anul 2017 testele rapide au o pondere mai mare ca testele prin intermediul sistemului de laborator.

TABELUL 1 NUMĂR TESTE EFECTUATE LA HIV ÎN SISTEMUL PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007-2018

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Număr teste efectuate	Prin intermediul sistemului de laborator	4504	3014	1363	771	920	1239	1063	647	948	611	0
	Prin metode rapide	0	0	0	0	0	674	344	0	0	1140	2276
	Total	4504	3014	1363	771	920	1913	1407	647	948	1751	2276
Număr deținuți		6830	6535	6524	6480	6583	6853	7317	8054	7762	7635	7635

² Datele referitoare la HIV în sistemul penitenciar din Stînga Nistrului nu sunt disponibile

³ Acoperirea reală în 2013-2014 poate fi mai mică, deoarece persoanele depistate HIV+ prin teste rapide au fost repetat testate prin sistemul de laborator (la acoperirea testării în calitate de numitor a servit numărul de teste)

Caracteristicile cazurilor HIV diagnosticate

În anul 2018 au fost înregistrate 905 cazuri HIV, printre care 68 (60 – Dreapta Nistrului, 8 –Stînga) sunt femei gravide statul HIV+ al cărora a fost stabilit la momentul luării în supravegherea medicală în calitate de gravide; numărul total de cazuri HIV înregistrate pînă la 31 decembrie 2018 constituie 12784.

Printre cazurile HIV înregistrate în anul 2018 (905 cazuri), 1 persoană este cetățean al Camerunului (o femeie, Dreapta Nistrului), persoana locuind în continuare pe teritoriul RM.

TABELUL 2 CAZURILE NOI HIV ÎNREGISTRATE ÎN PERIOADA 2007-2018, DUPĂ GRUPE DE VÎRSTĂ ȘI SEXE, REPUBLICA MOLDOVA⁴

Cazuri			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Total (din 1987)
Republica Moldova	Total		799	700	705	723	767	714	831	815	828	832	905	12784
	Creșterea comparativ cu anul precedent, %		5,0	- 12,4	0,7	2,6	6,1	-6,9	16,4	-2,0	1,6	0,5	8,8	-
	Cazuri HIV noi printre gravide		83	68	86	81	92	81	86	84	88	86	68	-
	Vîrsta la stabilirea HIV+	0-14 ani	19	9	10	17	15	14	19	13	10	11	14	202
		15-24 ani	135	157	153	124	142	125	104	102	92	99	87	2739
		15-49 ani	733	646	651	638	688	624	719	703	696	687	760	11561
		Media, ani	32,1	32,0	32,0	33,5	33,1	33,7	34,8	35,4	36,4	36,4	37,0	-
		% 15-24 ani	16,9	22,4	21,7	17,2	18,5	17,5	12,5	12,5	11,1	11,9	9,6	21,4
		% 15-49 ani	91,7	92,3	92,3	88,2	89,7	87,4	86,5	86,3	84,1	82,6	84,0	90,4
	Sexul	Bărbați	444	400	348	382	381	382	450	459	469	467	536	7403
		Femei	355	300	357	341	386	332	381	356	359	365	369	5381
		Raportul bărbați /femei	1,25	1,33	0,97	1,12	0,99	1,15	1,18	1,29	1,31	1,28	1,45	1,38
		% bărbați	55,6	57,1	49,4	52,8	49,7	53,5	54,2	56,3	56,6	56,1	59,2	57,9
	Mediul de reședință	Urban	538	441	419	443	439	387	456	445	433	414	482	8304
Rural		261	259	286	280	328	327	375	370	395	417	423	4480	
%, urban		67,3	63,0	59,4	61,3	57,2	54,2	54,9	54,6	52,3	49,8	53,3	64,9	
Dreapta Nistrului	Total		456	442	462	495	486	470	583	572	599	615	680	8834
	Vîrsta la stabilirea HIV+	0-14 ani	15	5	8	14	10	9	12	8	8	7	14	150
		15-24 ani	79	107	93	84	96	82	79	74	71	83	72	1955
		15-49 ani	413	410	423	435	438	413	502	488	501	504	570	7955
		Media, ani	31,5	31,9	32,2	32,9	32,7	33,4	35,1	35,6	36,2	36,2	36,5	-
		% 15-24 ani	17,3	24,2	20,1	17,0	19,8	17,4	13,6	12,9	11,9	13,5	10,6	22,1
		% 15-49 ani	90,6	92,8	91,6	87,9	90,1	87,9	86,1	85,3	83,6	82,0	83,8	90,0
	Sexul	Bărbați	246	250	230	265	244	264	317	332	337	354	415	5189

⁴ În rezultatul îmbunătățirii calității datelor, unele cifre din tabel diferă de cifrele prezentate în rapoartele anuale precedente.

	Femei		210	192	232	230	242	206	266	240	262	261	265	3645
		% bărbați	53,9	56,6	49,8	53,5	50,2	56,2	54,4	58,0	56,3	57,6	61,0	58,7
		Urban	270	241	242	271	230	214	290	275	283	271	333	5325
		Rural	186	201	220	224	256	256	293	297	316	343	347	3509
Mediul de reședință	%, urban		59,2	54,5	52,4	54,7	47,3	45,5	49,7	48,1	47,2	44,1	49,0	60,3
Stînga Nistrului	Total		343	258	243	228	281	244	248	243	229	217	225	3950
	Vîrsta la stabilirea HIV+	0-14 ani	4	4	2	3	5	5	7	5	2	4	0	52
		15-24 ani	56	50	60	40	46	43	25	28	21	16	15	784
		15-49 ani	320	236	228	203	250	211	217	215	195	183	190	3606
		Media, ani	32,9	32,2	31,8	34,9	33,8	34,3	34,2	35,0	36,9	37,2	38,5	-
		% 15-24 ani	16,3	19,4	24,7	17,5	16,4	17,6	10,1	11,5	9,2	7,4	6,7	19,8
		% 15-49 ani	93,3	91,5	93,8	89,0	89,0	86,5	87,5	88,5	85,2	84,3	84,4	91,3
	Sexul	Bărbați	198	150	118	117	137	118	133	127	132	113	121	2214
		Femei	145	108	125	111	144	126	115	116	97	104	104	1736
		% bărbați	57,7	58,1	48,6	51,3	48,8	48,4	53,6	52,3	57,6	52,1	53,8	56,1
	Mediul de reședință	Urban	268	200	177	172	209	173	166	170	150	143	149	2979
		Rural	75	58	66	56	72	71	82	73	79	74	76	971
		%, urban	78,1	77,5	72,8	75,4	74,4	70,9	66,9	70,0	65,5	65,9	66,2	75,4

Curba epidemică și dezagregarea după sexe a cazurilor HIV+ înregistrate

Din 12 784 cazuri HIV+ înregistrate din 1987 circa 58% constituie bărbați și 42% femei, ponderea bărbaților este mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stînga (58,7% și 56,1% respectiv); ponderea cea mai mică a bărbaților printre cazurile noi HIV+ a fost înregistrată în anul 2010 (49,4%). Pentru regiunile din Dreapta Nistrului ponderea bărbaților printre cazurile noi HIV+ înregistrate în ultimii 6 ani (2012-2018) este în creștere.

FIGURA 3 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2018, REPUBLICA MOLDOVA

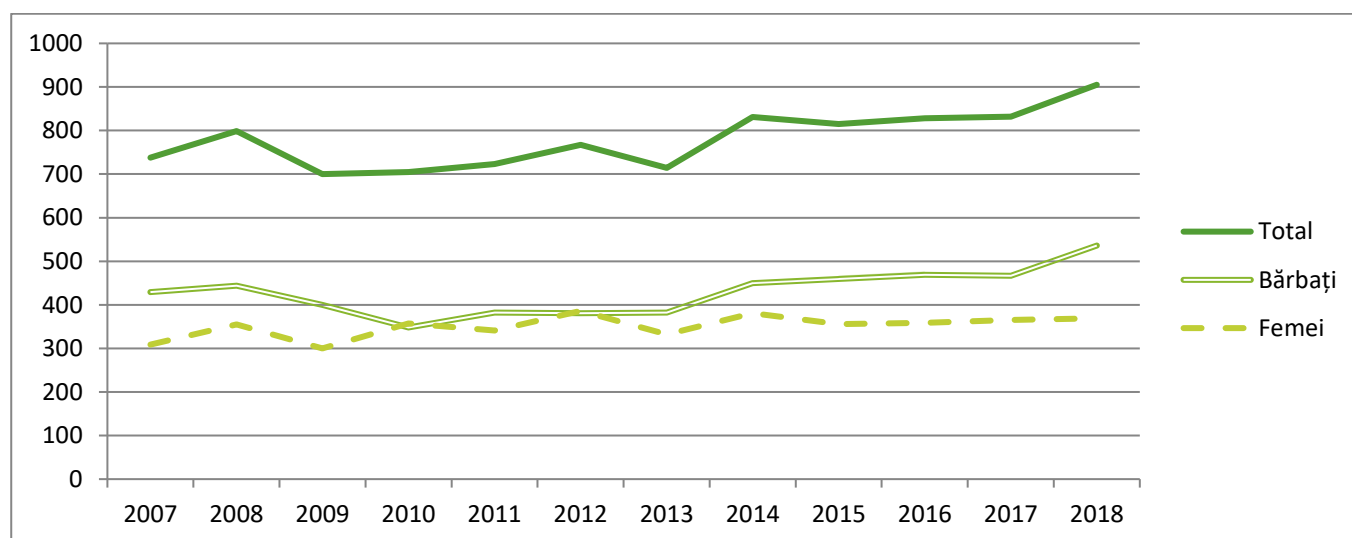

FIGURA 4 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2018, DREAPTA NISTRULUI

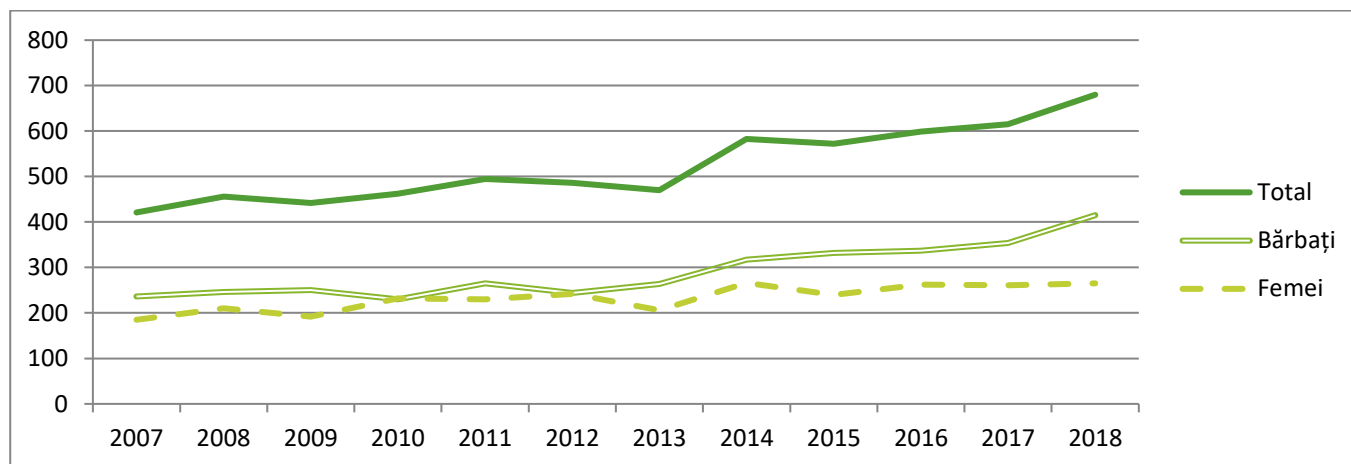
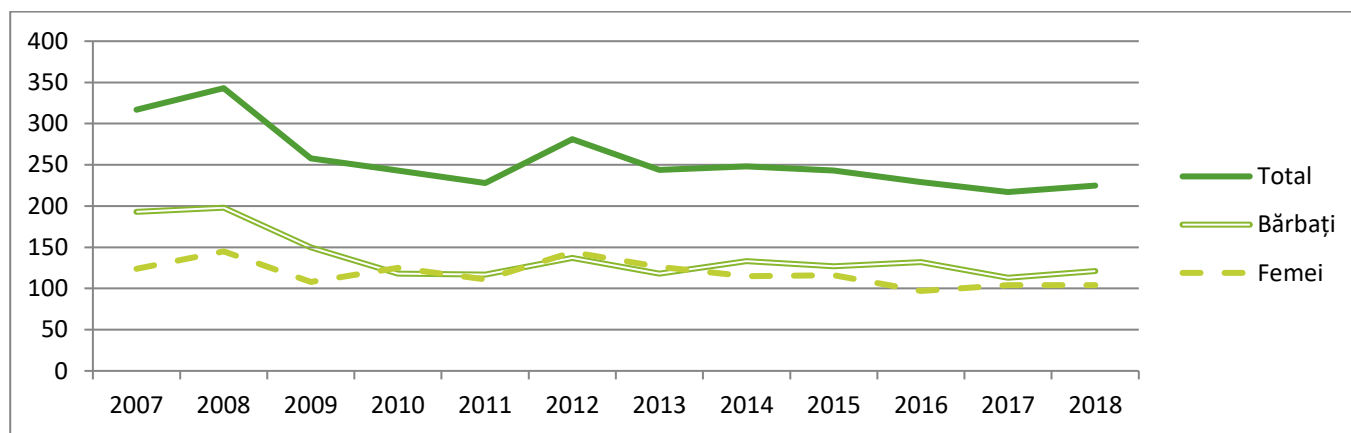

FIGURA 5 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2018, STÎNGA NISTRULUI

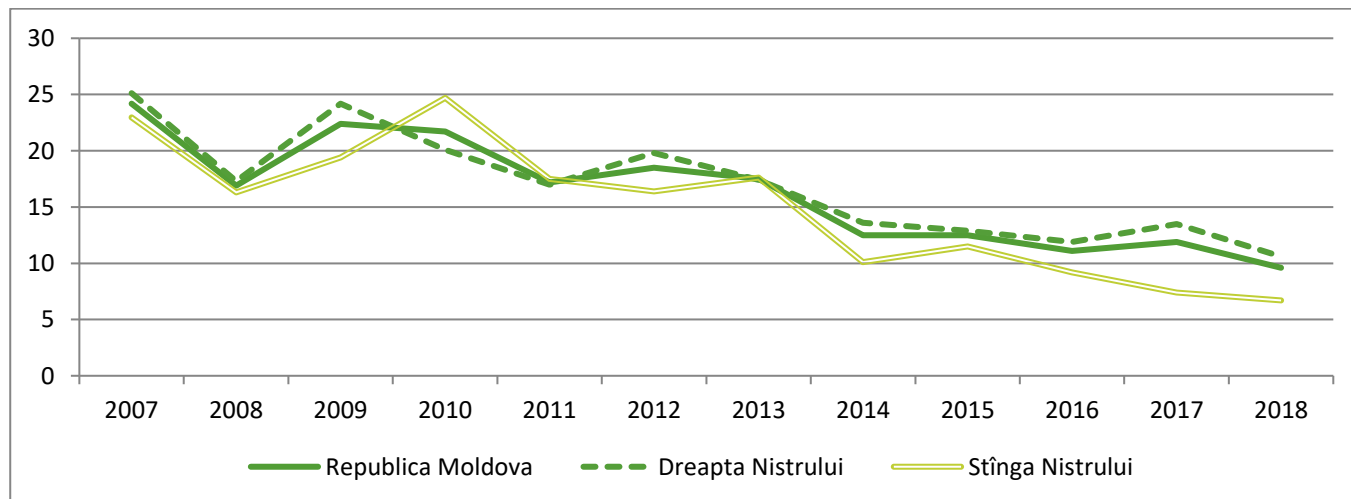

Vîrsta la momentul stabilirii HIV+ și ponderea tinerilor printre cazurile HIV+ noi

Vîrsta medie la momentul stabilirii statutului HIV+ în perioada 2007-2018 a fost în creștere continuă de la circa 31 ani în 2007 la 37 ani în anul 2018.

Ponderea tinerilor (vîrsta de 15-24 ani la momentul stabilirii statutului HIV+) cumulativ din 1987 este de circa 21,4%, cu un procentaj mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului (22,1%) comparativ cu cele din Stînga (19,8%), în timp aceasta scade esențial la 9,6% în a.2018 (Figura 6).

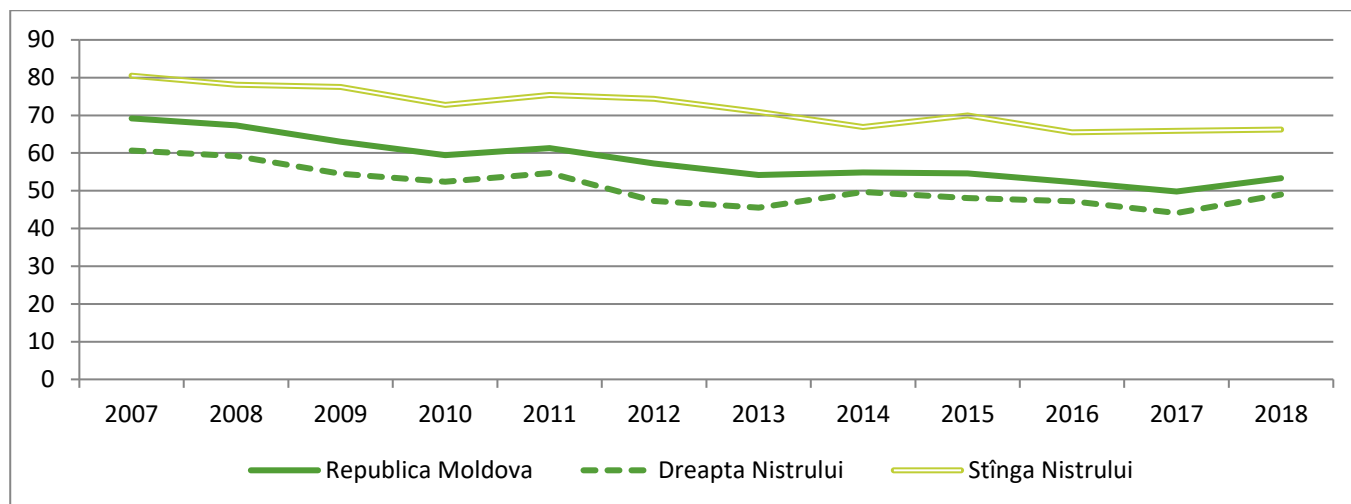
FIGURA 6 PONDAREA TINERILOR DE 15-24 ANI PRINTRE CAZURILE HIV+ NOI, REPUBLICA MOLDOVA, 2007-2018, %

Mediul de reședință a cazurilor HIV+ înregistrate

Printre numărul de cazuri HIV+ înregistrare din 1987 circa 64,9% sunt din mediul urban, cu un procentaj mai mic în regiunile din Dreapta Nistrului (60,3%), comparativ cu cele din Stînga (75,4%). În timp ponderea cazurilor noi înregistrate din mediul urban este în descreștere (de la 69,2% în anul 2007 pînă la 53,3% în 2018), de asemenea în Regiunile din Stînga Nistrului aceasta este constant cu circa 20% mai mare comparativ cu Dreapta (Figura 7).

FIGURA 7 PONDEREA CAZURILOR NOI HIV+ DIN MEDIUL URBAN, REPUBLICA MOLDOVA, 2007-2018, %

Depistarea precoce/tardivă a cazurilor HIV

În anul 2018 circa 80,8% dintre cazurile HIV+ depistate au fost testate la nivelul CD4 pe parcursul anului (Tabelul 4), fără diferențe semnificative între regiunile din Dreapta Nistrului (80,9%) comparativ cu cele din Stînga (80,4%) și, totodată, indicatorul este mai mare comparativ cu anul precedent.

TABELUL 3 PERSOANE TESTATE LA CD4 ȘI NIVELUL ACESTUIA PRINTRE PERSOANELE HIV+ ÎNREGISTRATE ÎN 2015 - 2018.

		2015			2016			2017			2018		
		RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN
Număr persoane testate la nivelul CD4 printre persoanele HIV+ înregistrate în anul de referință		567	399	168	642	474	168	636	466	170	731	550	181
Ponderea persoanelor HIV+ testate la CD4 din cele înregistrate, %		69,4	69,6	68,9	77,2	78,6	73,4	76,2	75,4	78,4	80,8	80,9	80,4
Printre persoane testate la CD4	Număr persoane cu nivelul CD4 <350	282	217	65	309	256	53	325	265	60	362	291	71
	Număr persoane cu nivelul CD4 <200	131	98	33	229	203	26	190	159	31	212	178	34
	Ponderea persoanelor cu CD4 <200, %	23,1	24,6	19,6	35,7	42,8	15,5	29,9	34,1	18,2	29,0	32,4	18,8

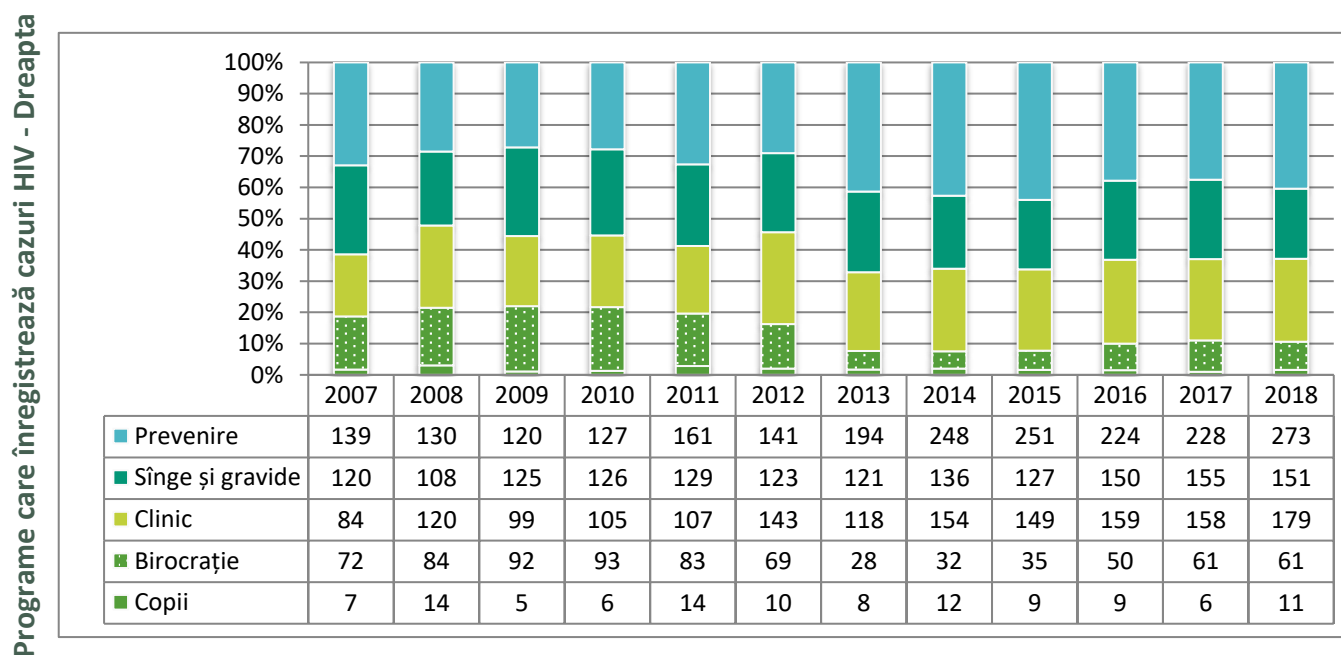
Printre persoanele investigate la nivelul CD4 din cele depistate în anul 2018 la 29,0% a fost înregistrat CD4<200, cu un procentaj mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului (32,4%) comparativ cu Stînga (18,8%). În perioada 2016-2018, ponderea persoanelor la care a fost înregistrat CD4<200 în același an în

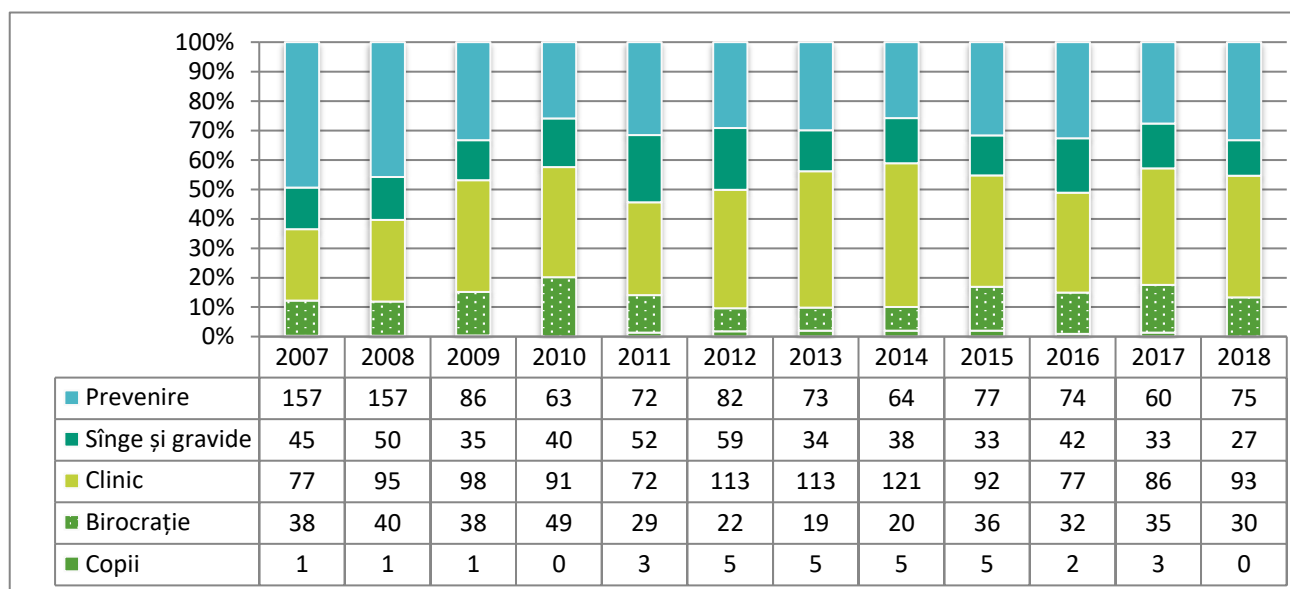
care s-a înregistrat statutul HIV+ este esențial mai mare pentru regiunile din Dreapta Nistrului (42,8% în 2016, 34,1% în 2017 și 26,2% în 2018) comparativ cu cele din Stînga (15,5% în 2016, 18,2% în 2017 și 15,1% în 2018).

Programe care înregistrează cazuri HIV

În perioada ultimilor 3 ani se atestă o creștere ușoară a ponderii cazurilor HIV depistate prin intermediul programelor de prevenire de la 36,4% (în 2016) la 38,7% în anul 2018 (vezi Figura 8). De menționat că creșterea ponderii cazurilor HIV înregistrate prin intermediul programelor de prevenire pe perioada 2016-2018 se datorează regiunilor din Dreapta Nistrului.

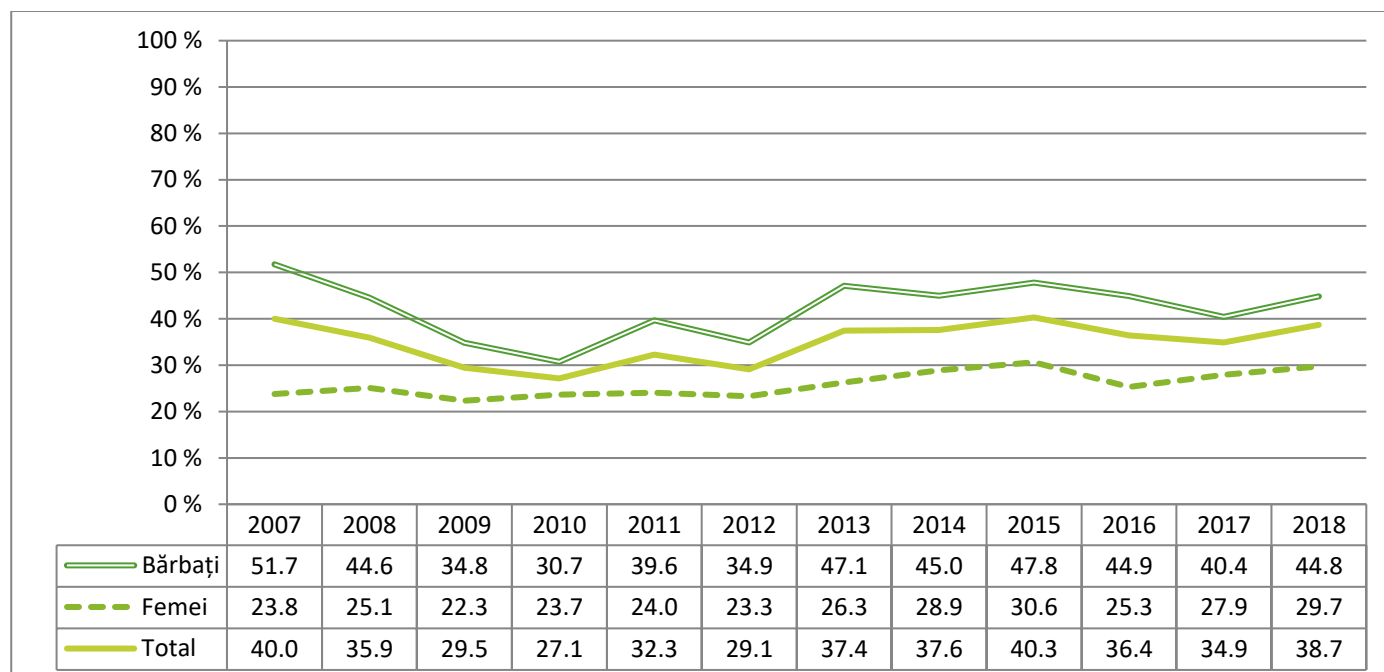
FIGURA 8 PROGRAME CARE DEPISTEAZĂ CAZURI HIV, REPUBLICA MOLDOVA, 2007 – 2018, %

Pe parcursul anilor, la dezagregarea după sexe, ponderea bărbaților HIV+ depistați prin intermediul programelor de prevenire este mai mare comparativ cu ponderea femeilor depistate prin intermediul acestor programe (Figura 9). Astfel ponderea bărbaților HIV+ depistați prin intermediul programelor de prevenire constituie 44,8% din numărul total de bărbați depistați în anul 2018, iar ponderea femeilor constituie 29,7%. Aceasta se explică prin faptul că majoritatea beneficiarilor programelor de prevenire sunt bărbați.

FIGURA 9 PONDEREA CAZURILOR HIV DEPISTATE PRIN INTERMEDIUL PROGRAMELOR DE PREVENIRE, DEZAGREGAREA DUPĂ SEX, R.MOLDOVA

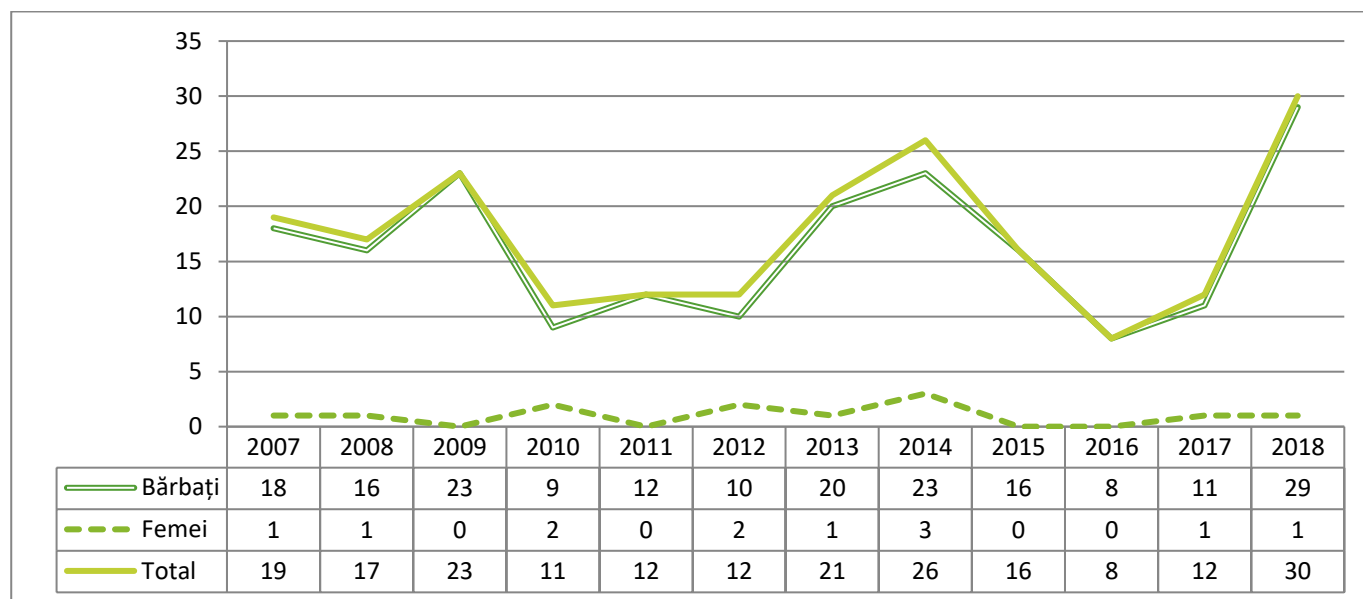

Cazuri HIV+ înregistrate în sistemul penitenciar

Pe parcursul anului 2018 în instituțiile Sistemului Penitenciar din Dreapta Nistrului au fost depistate 30 persoane HIV+, o femeie și 29 bărbați, la sfîrșitul anului 2018 în sistemul penitenciar din Dreapta Nistrului se aflau 131 persoane HIV+.

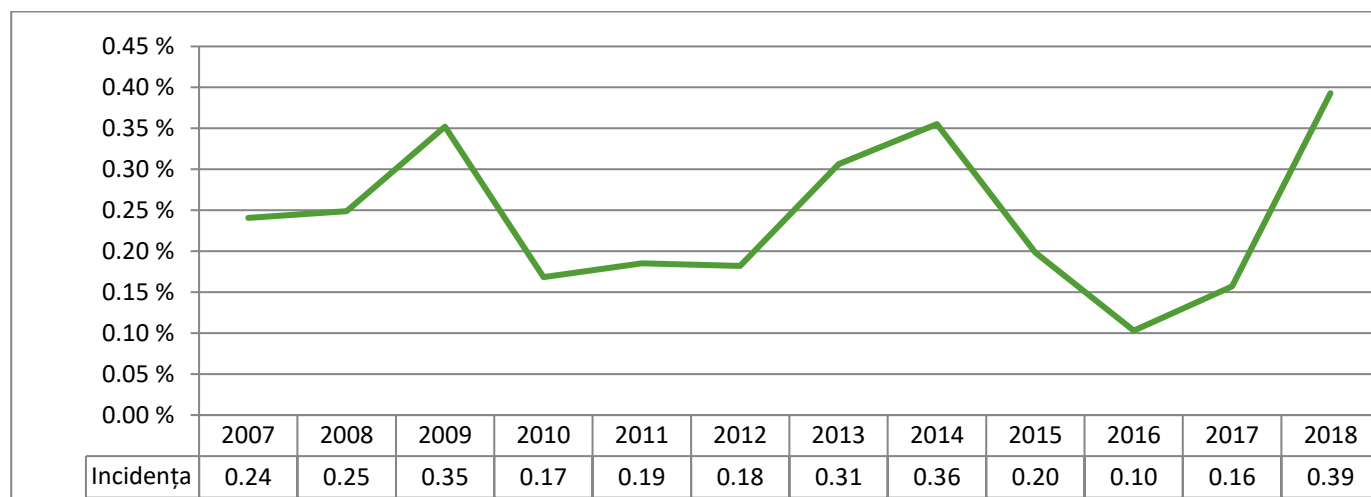
Pe parcursul anului 2018 în instituțiile Sistemului Penitenciar din Stînga Nistrului au fost depistate 10 persoane HIV+, toți 10 bărbați. La sfîrșitul anului în instituțiile Sistemului Penitenciar din Stînga Nistrului se aflau 127 persoane HIV+.

FIGURA 10 DINAMICA ÎNREGISTRĂRII CAZURILOR HIV+ ÎN SISTEMUL PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007 - 2018

La sfîrșitul anului 2018 în sistemul Penitenciar din Dreapta Nistrului circa 1,72% dintre deținuți trăiau cu HIV (prevalența), incidența cazurilor HIV+ noi în anul 2018 a constituit 0,4% (sau 127 cazuri HIV+ la 100 mii persoane), vezi Figura 11.

FIGURA 11 INCIDENȚA CAZURILOR HIV+ NOI ÎN SISTEMUL PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007 - 2018, %

Căile probabile de infectare

Conform CNSP calea probabilă de infectare predominantă determinată a rămas heterosexuale, care reprezintă 85,7% din cazurile noi. Prin consumul de droguri injectabile s-au infectat 7,8% din cazuri, transmiterii homosexuale îi revin 4,8%, transmiterea de la mamă la făt – 1,6.

SIDA

În 2018 la 364 persoane (inclusiv în teritoriile de est - 72 persoane) a fost stabilit stadiul SIDA, cumulativ acesta este stabilit la 3825 persoane, ceea ce constituie 29,9% din numărul de cazuri HIV+ înregistrate în

țară. Cumulativ din 1987, stadiul SIDA s-a stabilit în pondere mai mare la bărbați comparativ cu femeile (31,5% la 27,8%).

Perioada medie în ani de la momentul diagnosticării HIV+ până la momentul stabilirii SIDA în anul de raportare constituie circa 3 ani, dar tendință de creștere a acestuia se observă doar pentru regiunile din Stînga Nistrului (de la 2,6 ani în 2012 la 3,1 ani în 2018).

TABELUL 4 CARACTERISTICILE CAZURILOR SIDA STABILITE, DEZAGREGAREA DUPĂ SEX, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

			Pînă în 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Total din 1987
Republica Moldova	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	2003	233	328	277	299	352	278	364	3825
		Bărbați	1259	120	193	170	182	201	169	212	2329
		Femei	744	113	135	107	117	151	109	152	1496
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	28,3	28,5	29,9	30,2	30,8	31,6	31,7	29,9	-
		Bărbați	29,6	29,8	31,4	31,9	32,5	33,2	33,4	31,5	-
		Femei	26,3	26,6	27,9	27,9	28,4	29,4	29,4	27,8	-
	Vîrsta medie la stabilirea SIDA		-	35,6	36,4	37,1	38,1	38,7	39,3	40,1	-
Dreapta Nistrului	Perioada medie în ani de la stabilirea HIV pînă la stabilirea SIDA în anul de raportare		-	3,1	3,4	2,6	3,1	2,7	3,2	2,5	-
	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	1440	157	246	182	147	226	182	292	2590
		Bărbați	927	81	143	117	100	125	114	166	1610
		Femei	513	76	103	65	47	101	68	126	980
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	29,9	30,1	31,9	31,9	31,3	31,8	31,6	29,3	-
		Bărbați	31,8	31,9	33,6	33,9	33,6	33,8	33,7	31,0	-
		Femei	27,0	27,5	29,5	28,9	28,2	29,0	28,7	26,9	-
Stînga Nistrului	Vîrsta medie la stabilirea SIDA		-	35,6	36,8	37,4	38,4	39,4	39,3	39,9	-
	Perioada medie în ani de la stabilirea HIV pînă la stabilirea SIDA în anul de raportare		-	3,4	3,7	2,3	3,0	2,2	2,4	2,3	-
	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	563	76	82	95	152	126	96	72	1235
		Bărbați	332	39	50	53	82	76	55	46	719
		Femei	231	37	32	42	70	50	41	26	516
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	24,9	25,1	25,8	26,9	29,5	31,2	31,9	31,3	-
		Bărbați	24,9	25,2	26,5	27,5	30,1	31,9	32,8	32,5	-
		Femei	24,8	24,9	25,0	26,0	28,8	30,2	30,8	29,7	-
	Vîrsta medie la stabilirea SIDA		-	35,5	35,2	36,5	37,8	37,5	39,1	40,8	-
	Perioada medie în ani de la momentul stabilirii HIV pînă la stabilirea SIDA în anul de raportare		-	2,6	2,7	3,0	3,2	3,4	4,5	3,1	-

Decese⁵

Pe parcursul anului 2018 au fost înregistrate 283 decese printre persoanele HIV+, cu vîrsta medie la momentul decesului de circa 43,4 ani (Tabelul 5). În timp vîrsta la momentul decesului printre persoanele HIV+ este în creștere.

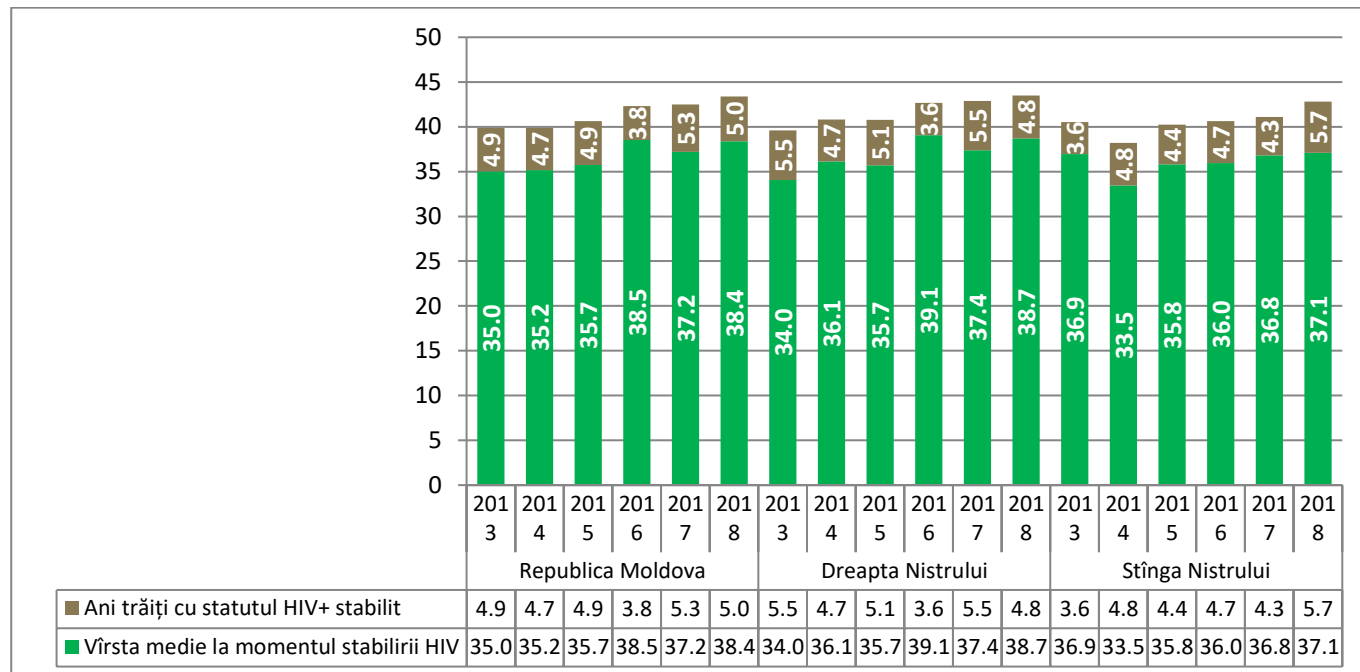
TABELUL 5 NUMĂR DECESE ÎNREGISTRATE ÎN ANUL 2018 PRINTRE PERSOANELE HIV+ ȘI VÎRSTA LA MOMENTUL DECESULUI, RM

Persoane decedate			2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Total (din 1987)
Republica Moldova	Total		207	211	211	257	258	247	241	318	287	256	240	283	3672
	Vîrsta la momentul decesului	0-14 ani	2	0	0	0	1	1	2	0	2	2	0	1	16
		15-24 ani	11	7	4	3	8	9	7	8	6	5	3	3	162
		15-49 ani	194	194	188	224	225	217	203	270	233	182	188	204	3161
		Media, ani	35,1	36,8	37,1	38,8	38,1	38,6	39,9	39,9	40,6	42,3	42,5	43,4	38,3
	Ani de la momentul stabilirii HIV pînă la deces		3,5	3,1	3,8	4,0	4,1	4,7	4,9	4,7	4,9	3,8	5,3	5,0	4,1
	Sexul	Bărbați	141	151	158	174	184	169	157	212	177	141	160	181	2510
		Femei	66	60	53	83	74	78	84	106	110	105	79	102	1162
	Mediul de reședință	Urban	174	173	164	191	190	181	158	216	193	134	143	157	2670
		Rural	33	38	47	66	68	66	83	102	94	112	96	126	1002
Dreapta Nistrului	Total		139	137	138	163	168	164	161	205	212	204	190	235	2628
	Vîrsta la momentul decesului	0-14 ani	2	0	0	0	0	1	2	0	1	1	0	1	12
		15-24 ani	5	0	2	2	2	7	7	4	3	5	2	2	105
		15-49 ani	129	124	121	140	145	144	134	172	171	151	146	166	2232
		Media, ani	35,7	37,4	37,5	39,1	39,6	38,7	39,6	40,8	40,8	42,7	42,9	43,5	38,7
	Ani de la momentul stabilirii HIV pînă la deces		4,3	4,1	4,6	4,7	4,8	5,2	5,5	4,7	5,1	3,6	5,5	4,8	4,5
	Sexul	Bărbați	98	98	104	116	123	121	105	139	133	114	131	148	1815
		Femei	41	39	34	47	45	43	56	66	79	90	59	87	813
	Mediul de reședință	Urban	115	112	104	122	120	115	98	124	138	101	105	122	1835
		Rural	24	25	34	41	48	49	63	81	74	103	85	113	793
Sînga Nistrului	Total		68	74	73	94	90	83	80	113	75	42	49	48	1044
	Vîrsta la momentul decesului	0-14 ani	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	4
		15-24 ani	6	7	2	1	6	2	0	4	3	0	1	1	57
		15-49 ani	65	70	67	84	80	73	69	98	62	31	42	38	929
		Media, ani	33,9	35,6	36,3	38,4	35,5	38,5	40,5	38,2	40,2	40,6	41,1	42,8	37,3
	Ani de la momentul stabilirii HIV pînă la deces		2,0	1,3	2,2	2,7	2,8	3,6	3,6	4,8	4,4	4,7	4,3	5,7	3,1
	Sexul	Bărbați	43	53	54	58	61	48	52	73	44	27	29	33	695
		Femei	25	21	19	36	29	35	28	40	31	15	20	15	349
	Mediul de reședință	Urban	59	61	60	69	70	66	60	92	55	33	38	35	835
		Rural	9	13	13	25	20	17	20	21	20	9	11	13	209

⁵ La moment statistica de rutină nu oferă date sigure cu referire la persoanele HIV+ decedate, probabil că numărul real de decese este mai mare decît cel prezentat în acest document

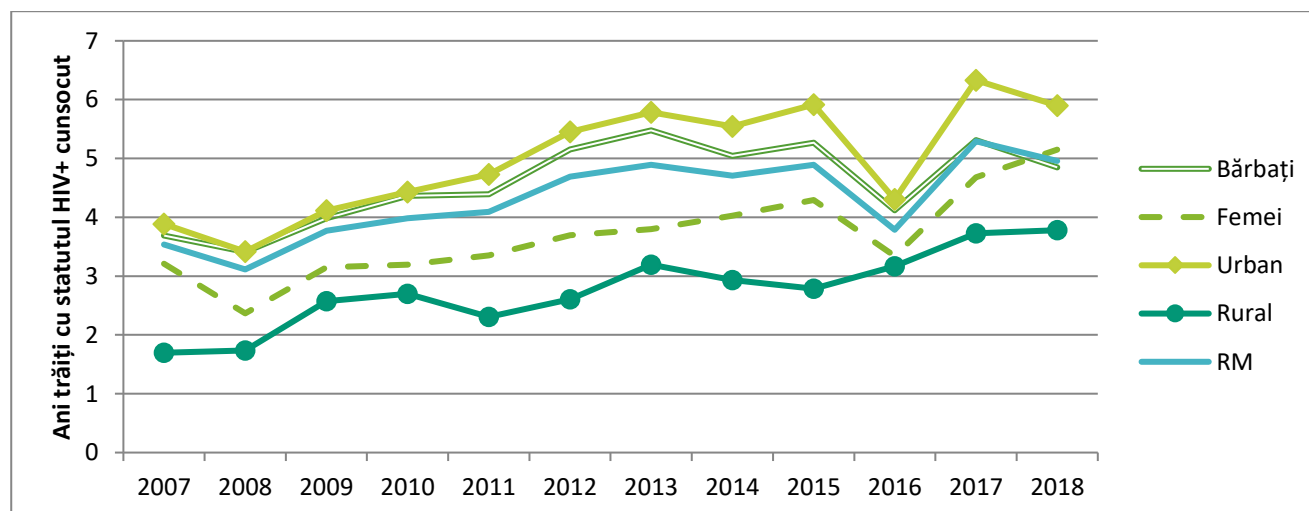
Analizînd numărul de ani trăiți de la momentul stabilirii HIV+ pînă la momentul decesului (Figura 12), pentru perioada 2012-2018, în anul 2018 pentru Malul stîng se observă o creștere (de la 4,3 ani în 2017 la 5,7 ani în 2018), pentru regiunile din Dreapta Nistrului, se atestă o ușoară scădere (de la 5,5 ani în 2017 la 4,8 în 2018), variația pe întreg teritoriul Republicii Moldova fiind nesemnificativă.

FIGURA 12 VÎRSTA MEDIE LA MOMENTUL STABILIRII HIV+ A PERSOANELOR DECEDATE ÎN PERIOADA 2012-2018 ȘI NUMĂRUL MEDIU DE ANI TRĂIȚI CU STATUTUL HIV+ STABILIT, REPUBLICA MOLDOVA

La compararea numărului de ani trăiți de la momentul stabilirii HIV pînă la deces (Figura 13), se observă că în perioada anilor 2007-2017 bărbații au trăit în mediu cu un an mai mult comparativ cu femeile de la momentul stabilirii HIV+ pînă la deces, în anul 2018 numărul de ani trăiți cu HIV pînă la deces în rîndul femeilor este mai mare comparativ cu bărbații. Iar la compararea după mediul de reședință a persoanelor HIV+ decedate, se stabilește că persoanele din mediul urban în mediu trăiesc cu 2 ani mai mult comparativ cu cele din mediul rural de la momentul stabilirii HIV+ pînă la deces.

FIGURA 13 NUMĂRUL MEDIU DE ANI TRĂIȚI CU STATUTUL HIV+ CUNOSCUȚ A PERSOANELOR DECEDATE ÎN PERIOADA 2007-2018, DUPĂ SEX ȘI MEDIUL DE REȘEDINȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA

Decese HIV asociate

Din numărul total de decese printre persoanele HIV+, în anul 2018 circa 68,3% pot fi considerate decese HIV asociate, printre decesele HIV asociate în pondere de 41,3% decese sunt cauzate de tuberculoză.

Numărul estimat al deceselor HIV-asociate la 100 mii populație în anul 2017 a constituit 3,62 cu diferențe esențiale între regiunile din Dreapta Nistrului (3,06) și Stînga (7,43).

Numărul estimat al deceselor cauzate de tuberculoză printre persoanele HIV+ în 2017 a constituit 1,96 la 100 mii populație, cu o valoare de 1,43 pentru regiunile din Dreapta Nistrului și 5,78 pentru cele din Stînga.

În perioada anilor 2015-2017 se observă tendința de scădere a mortalității HIV asociate, care se menține pînă în perioada 2018 pentru mortalitatea din cauza tuberculozei printre persoanele HIV+ (la 100 mii populație). Totodată se evidențiază indicatori semnificativ mai mari la pozițiile menționate pentru regiunile din Stînga Nistrului comparativ cu Dreapta Nistrului.

TABELUL 6 DECESE HIV/SIDA ASOCIATE, REPUBLICA MOLDOVA, 2015 - 2018

	2015			2016			2017			2018		
	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN
Decese printre persoanele HIV+, #	287	212	75	246	204	42	239	190	49	283	235	48
Număr decese la care cauza este clar stabilită	251	195	56	233	196	37	237	190	47	252	209	43
Număr decese HIV/SIDA asociate	175	132	43	157	120	37	144	109	35	172	131	41
Decese din cauza tuberculozei, #	95	60	35	83	56	27	78	51	27	71	39	32
Ponderea deceselor HIV/SIDA asociate (din persoane cu cauza stabilită a decesului), %	69,7	67,7	76,8	67,4	61,2	100,0	60,8	57,4	74,5	68,3	62,7	95,3
Din numărul de decese HIV asociate, ponderea deceselor din cauza tuberculozei, %	54,3	45,5	81,4	52,9	46,7	73,0	54,2	46,8	77,2	41,3	29,8	78,0

Populația utilizată la calcularea indicatorului "la 100 mii populație" este identică cu cea utilizată la calcularea incidenței și prevalenței.

La compararea ponderii deceselor HIV asociate din numărul total de decese printre persoanele HIV+ în anul 2018 în dependență de sex și mediul de reședință (Tabelul 7) se observă că la fel de des din cauze HIV asociate decedează femeile din mediul urban (72,3%) cît și din mediul rural (72,1%), iar cel mai rar bărbații din mediul rural (63,4%).

TABELUL 7 DECESE HIV ASOCIATE ÎN DEPENDENȚĂ DE MEDIUL DE REȘEDINȚĂ ȘI SEX, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

	Urban			Rural			Republica Moldova		
	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total
Decese cu cauza stabilită, #	91	47	138	71	43	114	162	90	252
Decese HIV/SIDA asociate, #	62	34	96	45	31	76	107	65	172
Decese HIV asociate din decesele cu cauza stabilită, %	68,1	72,3	69,6	63,4	72,1	66,7	66,0	72,2	68,3

Persoane HIV+ în viață pe teritoriul țării

La moment pe teritoriul țării se consideră că există 9111 persoane în viață cu statutul HIV+ stabilit, dintre acestea 6206 cazuri în regiunile din Dreapta Nistrului și 2905 în Stînga Nistrului.

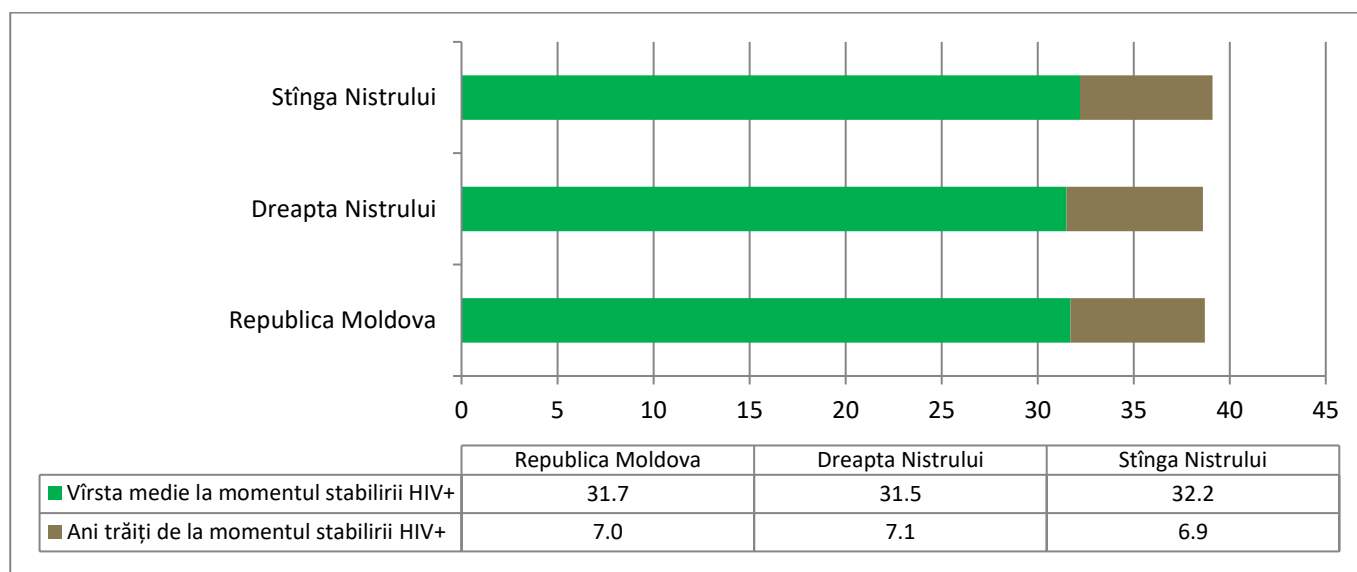
TABELUL 8 PERSOANE HIV+ ÎN VIAȚĂ LA SFÎRȘIT DE AN ȘI CARACTERISTICILE ACESTORA, REPUBLICA MOLDOVA

Persoane în viață			2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Republica Moldova	Total ⁶		3316	3884	4373	4818	5280	5802	6275	6790	7320	7897	8489	9111
	Vîrsta la sfîrșit de an	0-14 ani	40	57	64	73	88	100	108	124	130	131	137	137
		15-24 ani	476	472	505	526	497	475	453	440	428	409	406	389
		15-49 ani	3162	3671	4105	4501	4870	5295	5662	6049	6446	6873	7275	7700
		Media, ani	31,7	32,4	33,0	33,4	34,1	34,7	35,3	36,0	36,7	37,4	38,1	38,7
	Ani trăiți cu HIV (de la momentul stabilirii HIV+)		3,7	3,8	4,1	4,4	4,8	5,0	5,4	5,7	6,0	6,4	6,7	7,0
	Sexul	Bărbați	2060	2339	2581	2755	2950	3161	3386	3624	3909	4239	4544	4892
		Femei	1256	1545	1792	2063	2330	2641	2889	3166	3411	3667	3961	4219
	Mediul de reședință	Urban	2652	3003	3282	3507	3761	4020	4249	4489	4744	5045	5315	5633
		Rural	664	881	1091	1311	1519	1782	2026	2301	2576	2861	3185	3478
Dreapta Nistrului	Total		2330	2643	2947	3244	3568	3891	4200	4580	4941	5340	5771	6206
	Vîrsta la sfîrșit de an	0-14 ani	31	44	48	55	68	76	80	91	96	97	100	104
		15-24 ani	288	283	318	335	324	315	295	299	294	296	304	294
		15-49 ani	2208	2479	2747	3006	3268	3525	3766	4056	4322	4614	4907	5222
		Media, ani	32,3	32,8	33,3	33,8	34,3	34,8	35,4	36,1	36,7	37,4	38,0	38,6
	Ani trăiți cu HIV		4,4	4,5	4,7	5,0	5,2	5,5	5,8	6,0	6,3	6,6	6,9	7,1
	Sexul	Bărbați	1459	1603	1749	1863	2002	2124	2283	2461	2662	2887	3111	3374
		Femei	871	1040	1198	1381	1566	1767	1917	2119	2279	2453	2660	2832
	Mediul de reședință	Urban	1835	1990	2129	2248	2400	2516	2632	2798	2937	3121	3284	3490
		Rural	495	653	818	996	1168	1375	1568	1782	2004	2219	2483	2716
Stînga Nistrului	Total		986	1241	1426	1574	1712	1911	2075	2210	2379	2566	2734	2905
	Vîrsta la sfîrșit de an	0-14 ani	9	13	16	18	20	24	28	33	34	34	37	33
		15-24 ani	188	189	187	191	173	160	158	141	134	113	102	95
		15-49 ani	954	1192	1358	1495	1602	1770	1896	1993	2124	2259	2368	2478
		Media, ani	30,4	31,5	32,2	32,7	33,7	34,4	35,1	35,8	36,5	37,4	38,3	39,1
	Ani trăiți cu HIV		2,1	2,4	2,8	3,3	3,8	4,2	4,6	5,0	5,5	5,9	6,4	6,9
	Sexul	Bărbați	601	736	832	892	948	1037	1103	1163	1247	1352	1433	1518
		Femei	385	505	594	682	764	874	972	1047	1132	1214	1301	1387
	Mediul de reședință	Urban	817	1013	1153	1259	1361	1504	1617	1691	1807	1924	2031	2143
		Rural	169	228	273	315	351	407	458	519	572	642	702	762

Vîrsta medie a persoanelor HIV+ în viață la sfîrșitul anului 2018 constituie 38,7 ani (38,6 pentru regiunile din Dreapta Nistrului și 39,1 pentru regiunile din Stînga Nistrului), dintre care aproximativ 7 ani trăiți cu statutul HIV+ stabilit (fără diferențe între cazurile înregistrate în Dreapta/Stînga Nistrului).

⁶ Cîteva persoane (numărul exact nu se cunoaște, cel puțin 10), preponderent din Stînga Nistrului, sunt plecate în afara țării pentru trai permanent – nu sunt excluse din calcule.

FIGURA 14 VÎRSTA MEDIE LA SFÎRȘITUL ANULUI 2018 A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA

Dintre persoanele în viață la sfîrșitul anului 2018, circa 1,5% erau copii (0-14 ani), circa 4,3% erau tineri de vîrsta 15-24 ani și 84,5% se încadrau în segmentul de vîrstă 15-49 ani.

TABELUL 9 DISTRIBUȚIA DUPĂ VÎRSTE A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2018, %

	Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
< 15 ani	1,5	1,7	1,1
15 - 24 ani	4,3	4,7	3,3
15 - 49 ani	84,5	84,1	85,3
50+ ani	14,0	14,2	13,6

Persoane HIV+ în evidență activă

În evidență activă la 1 ianuarie 2018 erau 7745 persoane, cu 455 persoane mai mult decît cu un an în urmă (Tabelul 9). Dintre acestea 4057 (52%) sunt bărbați și 3688 (48%) femei, teritoriile din Stînga Nistrului sunt reprezentate de 2468 persoane.

TABELUL 10 PERSOANE HIV+ ÎN EVIDENȚA ACTIVĂ LA FINELE ANULUI 2018

		2016			2017			2018		
		RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN
Total, #		6829	4571	2258	7290	4910	2380	7745	5277	2468
Creșterea comparativ cu anul precedent, %		10,1	10,9	8,5	6,8	7,4	5,4	6,2	7,4	3,7
După sex, #	Bărbați	3549	2407	1142	3805	2593	1212	4057	2798	1259
	Femei	3280	2164	1116	3485	2317	1168	3688	2479	1209
După vîrste, #	< 15 ani	129	97	32	137	102	35	137	106	31
	15+ ani	6700	4474	2226	7153	4808	2345	7608	5171	2437
Ponderea dintre persoanele considerate în viață, %	Total	86,4	85,6	88,0	85,7	85,1	87,1	85,0	85,0	85,0
	Bărbați	83,7	83,4	84,5	83,7	83,4	84,6	82,9	82,9	82,9
	Femei	89,4	88,2	91,9	88,0	87,1	89,8	87,4	87,5	87,2

Dintre persoanele HIV+ considerate la sfîrșitul anului 2018 în viață, 85,0% sunt în evidență activă; fără diferențe între cazurile înregistrate în Dreapta/Stînga Nistrului. În perioada ultimelor 3 ani, ponderea persoanelor în evidență activă dintre cele HIV+ în viață este stabilă pentru teritoriile din Dreapta Nistrului, iar pentru cele din Stînga descrește (de la 88,0% în 2016 la 85,0% în 2018).

Ponderea femeile HIV+ în evidență activă este mai mare decât a bărbaților, atît pe parcursul ultimilor 4 ani cît și la dezagregarea după malurile Nistrului.

Necesități în TARV

Conform Protocoalelor Clinice Naționale în domeniul HIV (Ordin nr. 163 din 07.02.2018 Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național „Infecția cu HIV la adult și adolescent” și Ordin nr. 165 din 07.02.2018 Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național Infecția cu HIV la copil 0-10 ani) toți pacienții cu HIV sunt tratați indiferent de stadiul bolii și la orice valoare a CD4.

Acoperirea cu TARV

În perioada anilor 2013-2018 numărul persoanelor HIV+ incluse în TARV este în creștere constantă, procentual această creștere este mai mare pentru regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stînga Nistrului, unde este nesemnificativă (Tabelul 11).

Acoperirea cu TARV (din numărul persoanelor care necesită) în perioada anilor 2014-2017 la nivel de țară a fost în creștere de la 73,6% la 86,0%, valoarea înregistrată pentru anul 2018 este mai mică (64,4%), fapt datorat schimbării protocolului clinic național, tot din acest motiv nu poate fi comparată cu anul precedent.

TABELUL 11 ACOPERIREA CU TARV A PERSOANELOR HIV+, REPUBLICA MOLDOVA, 2014-2018

		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Republica Moldova	Persoane în TARV la sfîrșit de an, #	2493	3116	3850	4491	5162	5865
	Creșterea comparativ cu anul precedent, %	-	25,0	23,6	16,6	14,9	13,6
	Ponderea dintre persoanele care necesită TARV, %	-	73,6	79,7	81,6	86,0	64,4

Pe parcursul anului 2018 în TARV au fost incluse primar 1054 persoane, 232 persoane au reinițiat tratamentul, au abandonat tratamentul 430 persoane și 142 persoane din cele în TARV au decedat. Astfel, la sfîrșitul anului 2018 în TARV se aflau 5865 persoane HIV+, cu 703 mai mult comparativ cu sfîrșitul anului 2017 (Tabelul 12).

TABELUL 12 PERSOANE ÎN TRATAMENTUL ARV, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

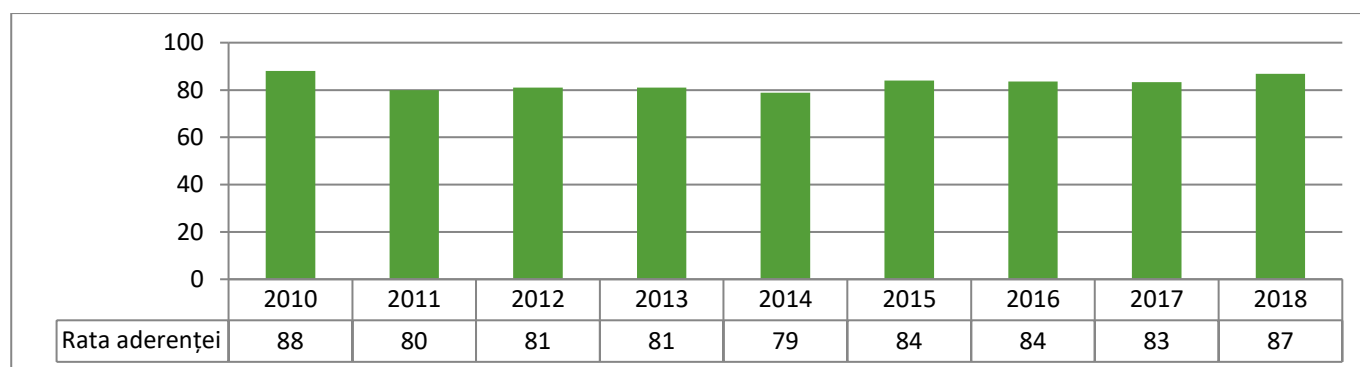
			Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
Persoane HIV+ aflate în tratamentul ARV la finele anului	Total		5865	4108	1757
	După sex	Bărbați	3010	2145	865
		Femei	2855	1963	892
	După vîrste	< 15 ani	126	96	30
		15 ani +	5739	4012	1727
	În sectorul penitenciar		221	109	112
Persoane HIV+ încadrate primar în tratamentul ARV pe parcursul anului	Total		1054	738	316
	După sex	Bărbați	451	425	26
		Femei	333	313	20
	Copii, < 15 ani		13	13	0
	În sectorul penitenciar		64	36	28
Persoane HIV+ care au reinițiat TARV pe parcursul anului	Total		232	184	48
	După sex	Bărbați	114	85	29
		Femei	118	99	19
	Copii, < 15 ani		0	0	0
	În sectorul penitenciar		12	8	4
Pacienți HIV+ care au abandonat tratamentul ARV pe parcursul anului	Total		430	339	91
	După sex	Bărbați	209	161	48
		Femei	221	178	43
	Copii, < 15 ani		3	3	0

Pacienți HIV+ în tratamentul ARV care au decedat pe parcursul anului	În sectorul penitenciar		9	5	4
	Total		142	104	38
	După sex	Bărbați	87	64	23
		Femei	55	40	15
	Copii, < 15 ani		0	0	0
	În sectorul penitenciar		0	0	0

Aderența la tratamentul ARV

Rata aderenței la TARV, la finele anului 2018 după 12 luni de la inițierea tratamentului a constituit circa 87% (Figura 15) comparativ cu anul precedent (83%). Cea mai mare rată de aderență la TARV după 12 luni de la inițierea tratamentului în perioada 2010-2018 a fost în anul 2010 și a constituit 88%.

FIGURA 15 DINAMICA RATEI DE ADERENȚĂ LA TARV DUPĂ 12 LUNI DE LA ÎNȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2010 - 2018

Aderența la tratamentul ARV în anul 2018 după 12 luni de la inițierea TARV este mai mare, iar după 24 luni și după 60 luni de la inițierea tratamentului în 2018 nu s-a schimbat comparativ cu anul 2017 (Tabelul 13).

TABELUL 13 ADERENȚĂ LA TARV DUPĂ 12/24/60 LUNI DE LA ÎNȚIEREA TRATAMENTULUI, COMPARAȚIE ÎNTRE ANII 2015, 2016, 2017 ȘI 2018, %

Luni	2016					2017					2018				
	Total	Sex		Vîrsta, ani		Total	Sex		Vîrsta, ani		Total	Sex		Vîrsta, ani	
		B	F	<15	15+		B	F	<15	15+		B	F	<15	15+
12	83,5	80,8	86,5	94,7	83,3	83,3	79,5	87,6	94,1	83,1	86,8	83,8	90,2	100	86,6
24	81,5	78,6	84,0	95,5	81,2	80,0	76,9	83,3	100	79,6	78,7	79,6	78,0	92,9	78,5
60	73,2	66,2	80,8	100	72,6	70,1	67,4	72,6	75,0	69,9	70,3	64,9	75,8	85,0	69,8

La compararea aderenței la TARV per regiuni, s-a înregistrat diferențe pentru perioada de 12 luni după inițierea TARV, cu un procentaj de 88,2% pentru Dreapta Nistrului și 83,0% pentru Stînga și scad odata cu creșterea perioadei de aflare în tratament. (Tabelul 14, Tabelul 15, Tabelul 16).

TABELUL 14 ADERENȚĂ LA TARV DUPĂ 12 LUNI DE LA ÎNȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu 12 luni în urmă, #	Total	879	638	241
	Bărbați	487	358	129
	Femei	392	280	112
	Copii <15 ani	11	7	4
	Maturi 15+ ani	868	631	237
Continuă TARV după 12 luni de la inițiere, #	Total	763	563	200
	Bărbați	409	303	106

	Femei	354	260	94
	Copii <15 ani	11	7	4
	Maturi 15+ ani	752	556	196
Lipsă în TARV după 12 luni, #	Total	116	75	41
	Abandon	76	52	24
	Decedați	36	23	13
	Pierduți din evidență	4	0	4
	Alte motive	0	0	0
Aderența la TARV după 12 luni, %	Total	86,8	88,2	83,0
	Bărbați	84,0	84,6	82,2
	Femei	90,3	92,9	83,9
	Copii <15 ani	100	100	100
	Maturi 15+ ani	86,6	88,1	82,7

TABELUL 15 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 24 LUNI DE LA ÎNȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu 24 luni în urmă, #	Total	924	683	241
	Bărbați	480	351	129
	Femei	444	332	112
	Copii <15 ani	14	13	1
	Maturi 15+ ani	910	670	240
Continuă TARV după 24 luni de la inițiere, #	Total	727	536	191
	Bărbați	383	278	105
	Femei	344	258	86
	Copii <15 ani	13	12	1
	Maturi 15+ ani	714	524	190
Lipsă în TARV după 24 luni, #	Total	197	147	50
	Pierduți din evidență	5	0	5
	Abandon	121	91	30
	Decedați	71	56	15
Aderența la TARV după 24 luni, %	Total	78,7	78,5	79,3
	Bărbați	79,8	79,2	81,4
	Femei	74,5	77,7	76,8
	Copii <15 ani	92,9	92,3	100
	Maturi 15+ ani	78,5	78,2	79,2

TABELUL 16 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 60 LUNI DE LA ÎNȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu 60 luni în urmă, #	Total	569	405	164
	Bărbați	299	200	99
	Femei	270	205	65
	Copii <15 ani	20	11	9
	Maturi 15+ ani	549	394	155
Continuă TARV după 60 luni de la inițiere, #	Total	400	284	116
	Bărbați	191	129	62
	Femei	209	155	54
	Copii <15 ani	17	11	6

	Maturi 15+ ani	383	273	110
Lipsă în TARV după 60 luni, #	Total	169	121	48
	Pierduți din evidență	2	0	2
	Abandon	66	43	23
	Decedați	101	78	23
Aderența la TARV după 60 luni, %	Total	70,3	70,1	70,7
	Bărbați	63,9	64,5	62,6
	Femei	77,4	75,6	83,1
	Copii <15 ani	85,0	100	66,7
	Maturi 15+ ani	69,8	69,3	71,0

Supresia virală

Din numărul de persoane HIV+ în viață la sfârșitul anului 2018 la circa 66,5% li s-au făcut investigații pentru măsurarea supresiei virale, fără divergențe mari între regiunile din Dreapta (66,9%) și Stînga Nistrului (65,7%). Ponderea cazurilor cu supresie virală este de 77,4%, cu valori de 80,3% în regiunile din Stînga Nistrului și 76,0% în cele din Dreapta.

TABELUL 17 SUPRESIA VIRALĂ A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
Persoane HIV+ investigate la ARN HIV în anul 2018, #	Total	6060	4152	1908
	Bărbați	3120	2172	948
	Femei	2940	1980	960
	Copii <15 ani	128	97	31
	Maturi 15+ ani	5932	4055	1877
Ponderea persoanelor HIV+ investigate la ARN HIV din număr persoane HIV+ în viață la sfârșitul anului 2018		66,5	66,9	65,7
Persoane cu supresie virală la sfârșit de an din cele investigate, #	Total	4688	3156	1532
	Bărbați	2343	1607	736
	Femei	2345	1549	796
	Copii <15 ani	101	72	29
	Maturi 15+ ani	4587	3084	1503
Supresia virală, %	Total	77,4	76,0	80,3
	Bărbați	75,1	74,0	77,6
	Femei	79,8	78,2	82,9
	Copii <15 ani	78,9	74,2	93,5
	Maturi 15+ ani	77,3	76,1	80,1

În cazul verificării supresiei virale a persoanelor HIV+ în TARV la finele anului 2018 s-a constatat ARN HIV nedetectabil la 82,9% dintre pacienți, iar testarea la ARN HIV s-a efectuat la 93,9% dintre persoanele în TARV.

TABELUL 18 SUPRESIA VIRALĂ A PERSOANELOR HIV+ ÎN TRATAMENT ANTIRETROVIRAL, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
	Total	5505	3817	1688
	Bărbați	2819	1993	826

Persoane HIV+ în TARV investigate la ARN HIV în anul 2018, #	Femei	2686	1824	862
	Copii <15 ani	120	90	30
	Maturi 15+ ani	5385	3727	1658
Ponderea persoanelor HIV+ investigate la ARN HIV din număr persoane în TARV la sfârșitul anului 2018		93,9	92,9	96,1
Persoane din TARV cu supresie virală la sfârșit de an din cele investigate, #	Total	4562	3059	1503
	Bărbați	2273	1553	783
	Femei	2289	1506	783
	Copii <15 ani	100	71	29
	Maturi 15+ ani	4462	2988	1474
Supresia virală, %	Total	82,9	80,1	89,0
	Bărbați	80,6	77,9	94,8
	Femei	85,2	82,6	90,8
	Copii <15 ani	83,3	78,9	96,7
	Maturi 15+ ani	82,9	80,2	88,9

Transmiterea materno-fetală a infecției HIV

În anul 2018 graviditatea a fost stabilită la 205 femei HIV+, dintre acestea la 68 diagnosticul HIV+ a fost stabilit pentru prima dată pe parcursul gravidității.

Pe parcursul anului au născut 191 femei HIV+, dintre care 76 prin operație cezariană; în rezultat s-au născut 191 copii vii și 1 mort, toți copiii născuți vii au primit tratament ARV profilactic.

Din 191 femei HIV+ care au născut în 2018, 8 nu au primit tratament profilactic pentru prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt, astfel acoperirea cu tratament profilactic constituie 95,8% și este mai mare cu 0,3% comparativ cu anul precedent.

TABELUL 19 TRANSMITEREA MATERNO-FETALĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

	Număr femei HIV+ care au născut în 2018	Număr copii vii născuți de mame HIV+	Număr femei HIV+ care au născut în 2018 și au primit tratament profilactic	% femei HIV+ care au născut în 2018 și au primit tratament profilactic
RM	191	191	183	95,8
DN	151	151	143	94,7
SN	40	40	40	100

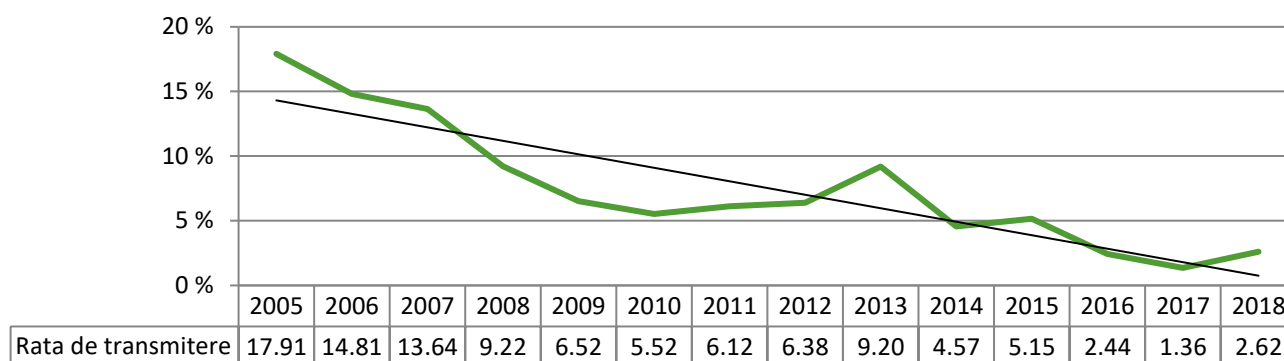
Totodată acoperirea cu tratament profilactic complet pentru prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt constituie 87,4% cu diferențe mari între regiunile din Dreapta și Stînga Nistrului: 85,3% la 95,0% (Tabelul 20).

TABELUL 20 CATEGORIA TRATAMENTULUI PROFILACTIC OFERIT FEMEILOR HIV+ CARE AU NĂSCUT ÎN ANUL 2018, REPUBLICA MOLDOVA

	Tratament profilactic complet, număr femei	Tratament profilactic incomplet (mai puțin de 4 săptămâni)	Tratament profilactic de urgență	% femei HIV+ care au născut în 2018 și au primit tratament profilactic complet
RM	160	15	8	87,4
DN	122	14	7	85,3
SN	38	1	1	95,0

La moment statutul HIV+ este stabilit la 5 copii născuți în anul 2018, astfel rata transmiterii materno-fetale constituind 2,62%, în dinamică (Figura 16 și Tabelul 21) aceasta are tendință de scădere.

FIGURA 16 DINAMICA RATEI DE TRANSMITERE MATERNO-FETALE A INFECȚIEI HIV, REPUBLICA MOLDOVA, 2005 - 2018

Tabelul 21 Femei HIV+ care au născut și număr copii depistați HIV+, Republica Moldova, 2005 - 2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Numărul femeilor HIV+ care au născut în anul respectiv	140	138	145	147	188	163	175	194	205	221	191
Numărul copiilor depistați HIV+ născuți în anul respectiv	12	9	8	9	12	15	8	10	5	3	5

Co-infecții

Tuberculoza

Conform SIME TB, din numărul de cazuri noi de tuberculoză testate la HIV înregistrate în perioada anului 2018 circa 8,4% sunt cazuri de co-infecție cu HIV, cu tendința de creștere în timp (Tabelul 22). Acest procentaj este esențial mai mare în regiunile din Stînga Nistrului (18,6%) comparativ cu Dreapta Nistrului (6,5%).

Procentajul cazurilor de tuberculoză extrapulmonară printre cazurile noi coinfectate TB/HIV în anul 2018 constituie 13,1%, fiind mai mare decât ponderea cazurilor extrapulmonare printre toate cazurile noi de tuberculoză investigate la HIV (10,9%).

Per total cazurile noi de tuberculoză sunt investigate la HIV în proporție de 96%, cu un procentaj mai mare în Dreapta Nistrului (96,6%), comparativ cu Stînga Nistrului (92,9%).

TABELUL 22 CAZURI NOI TB CU COINFECȚIA HIV, RM, 2008 – 2017 (SURSA SIME TB)⁷

			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Republica	Cazuri noi de TB	Total, #	3727	3818	3788	3587	3258	2846	2841	2685	2455
		Investigate la HIV, %	93,5	94,4	94,7	95,6	96,0	95,7	94,5	95,1	96
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	3483	3603	3588	3430	3129	2724	2684	2554	2357
		Din ele extrapulmonare, %	11,0	11,2	10,5	9,4	10,6	11,2	11,0	11,7	10,9
	Cazuri coinfectate HIV (dintre cele investigate la HIV)	Total, #	192	195	192	186	220	228	221	216	198
		% din cazuri noi	5,5	5,4	5,4	5,4	7,0	8,4	8,2	8,5	8,4
		Din ele extrapulmonare, %	10,9	16,4	17,2	7,5	6,8	11,4	13,6	15,3	13,1
Dreapta	Cazuri noi de TB	Total, #	3096	3164	3156	3036	2733	2360	2303	2173	2049
		Investigate la HIV, %	94,4	94,9	95,3	96,4	96,7	96,2	95,3	96	96,6
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	2924	3003	3007	2927	2642	2270	2195	2085	1980
		Din ele extrapulmonare, %	11,6	11,9	11,0	10,0	11,4	12,1	12,4	12,4	11,5
		Total, #	122	139	131	129	134	148	143	135	128
		% din cazuri noi	4,2	4,6	4,4	4,4	5,1	6,5	6,5	6,5	6,5

⁷ Conform recomandărilor OMS din 2013 cazuri TB pulmonare sunt considerate cele cu localizarea "pulmonară /parenchim" sau "traheobronșică /laringe" (pînă în 2013 se considera ca pulmonară doar prima poziție).

	Cazuri coinfectate HIV (dintre cele investigate la HIV)	Din ele extrapulmonare, %	11,5	17,3	14,5	7,0	5,2	10,1	16,8	14,8	14,8
Stînga Nistrului	Cazuri noi de TB	Total, #	631	654	632	551	525	486	538	512	406
		Investigate la HIV, %	88,6	91,7	91,9	91,3	92,8	93,4	90,9	91,6	92,9
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	559	600	581	503	487	454	489	469	377
		Din ele extrapulmonare, %	7,7	8,0	8,1	6,0	6,4	7,0	4,7	8,5	6,9
	Cazuri coinfectate HIV	Total, #	70	56	61	57	86	80	78	81	70
		% din cazuri noi	12,5	9,3	10,5	11,3	17,7	17,6	16,0	17,3	18,6
		Din ele extrapulmonare, %	10,0	14,3	23,0	8,8	9,3	13,8	7,7	16	10

Datele prezentate în GARPR diferă de cele din tabelul de mai sus (în GARPR cifrele sunt mai mari), deoarece în GARPR se indică cazurile noi și recidivele.

Hepatitele virale

Dintre persoanele HIV+ care au inițiat primar TARV în anul 2018 circa 75% au fost investigați la prezența hepatitei virale B și circa 73% au fost investigați la prezența hepatitei virale C (Tabelul 23). La nivel de țară circa la 4,2% dintre persoanele investigate s-a stabilit HVB și la 16% - HVC. În cazul HVB prevalența este esențial mai mare printre persoanele HIV+ din regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stînga: HVB – 4,9% comparativ cu 2,0%, iar în cazul HVC prevalența este mai mare printre persoanele HIV+ din regiunile din Stînga Nistrului 24,6% comparativ cu 13,2% .

TABELUL 23 COINFECTIA PERSOANELOR HIV+ CU HEPATITE VIRALE, REPUBLICA MOLDOVA, 2018

			Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
HVB	Au fost investigați la HVB din persoanele care au inițiat TARV în anul 2018, #	Total	789	591	198
		Bărbați	446	352	94
		Femei	343	239	104
		Copii <15 ani	10	10	0
		Maturi 15+ ani	779	581	198
	Din ce-i investigați, au rezultat pozitiv, #	Total	33	29	4
		Bărbați	21	21	0
		Femei	12	8	4
		Copii <15 ani	0	0	0
		Maturi 15+ ani	33	29	4
	Investigați la HVB dintre ce-i care au inițiat TARV, %		74,9	80,1	62,7
	Ponderea persoanelor coinfectate HIV/HVB, %		4,2	4,9	2,0
HVC	Au fost investigați la HVC din persoanele care au inițiat TARV în anul 2018, #	Total	764	577	187
		Bărbați	435	345	90
		Femei	329	232	97
		Copii <15 ani	9	9	0
		Maturi 15+ ani	755	568	187
	Din ce-i investigați, au rezultat pozitiv, #	Total	122	76	46
		Bărbați	81	47	34
		Femei	41	29	12
		Copii <15 ani	0	0	0
		Maturi 15+ ani	122	76	46
	Investigați la HVC dintre ce-i care au inițiat TARV, %		72,5	78,2	59,2
	Ponderea persoanelor coinfectate HIV/HVC, %		16,0	13,2	24,6

Incidența și prevalența HIV

În ultimii ani incidența și prevalența HIV au tendința de creștere și în anul 2018 incidența a atins 22,5 persoane HIV+ noi depistate la 100 mii populație, iar prevalența constituie 226 persoane HIV+ la 100 mii populație (Tabelul 24). Tabloul general este esențial influențat de regiunile din Stînga Nistrului, unde atît incidența cît și prevalența, este de 2-3 ori mai mare comparativ cu restul țării.

TABELUL 24 INCIDENȚA ȘI PREVALENȚA HIV, REPUBLICA MOLDOVA 2010 - 2018

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Republica Moldova	Cazuri HIV+ noi	705	723	767	714	831	815	882	832	905
	Cazuri HIV+ în viață la sfîrșit de an	4818	5280	5802	6275	6790	7320	7906	8505	9111
	Populația, mii persoane	4083,9	4076,1	4071,0	4068,9	4068,2	4045,8	4023,7	4035,3	4071,4
	Incidența, la 100 mii persoane	17,19	17,66	18,89	17,55	20,48	20,19	20,68	20,69	22,45
	Prevalența, la 100 mii persoane	118,0	129,5	142,5	154,2	166,9	180,9	196,5	210,8	226,0
Dreapta Nistrului	Cazuri HIV+ noi	460	492	487	470	585	573	603	603	680
	Cazuri HIV+ în viață la sfîrșit de an	3244	3568	3891	4200	4580	4941	5340	5771	6206
	Populația, mii persoane	3563,7	3560,4	3559,5	3559,5	3557,6	3555,2	3553,1	3550,9	3547,5
	Incidența, la 100 mii persoane	12,91	13,82	13,68	13,20	16,44	16,12	16,97	17,40	19,17
	Prevalența, la 100 mii persoane	91,0	100,2	109,3	118,0	128,7	139,0	150,3	162,5	174,94
Stînga Nistrului	Cazuri HIV+ noi	242	228	282	244	248	244	229	217	225
	Cazuri HIV+ în viață la sfîrșit de an	1574	1712	1911	2075	2210	2379	2566	2734	2905
	Populația, mii persoane	520,3	515,7	511,4	509,4	510,6	490,6	470,6	484,4	484,4
	Incidența, la 100 mii persoane	46,52	44,21	55,14	47,90	48,57	49,74	48,66	44,80	46,45
	Prevalența, la 100 mii persoane	302,5	332,0	373,7	407,3	432,9	484,9	545,2	564,4	599,89

Posibile incorectitudini în datele prezentate referitoare la incidență și prevalență:

1. Pentru regiunile din Dreapta Nistrului s-a considerat "Populația stabilă la începutul anului" în conformitate cu datele Biroului Național de Statistică (BNS).
2. La calcularea incidenței nu au fost incluse persoanele HIV+ cetățeni străini care continuau să locuiască pe teritoriul RM.
3. La calcularea prevalenței nu s-au exclus persoanele HIV+ emigrate din țară, nu sunt date la acest subiect.

În anul 2018 incidența maximă a cazurilor HIV+ în regiunile din Dreapta Nistrului (Tabelul 25) a fost înregistrată în municipiul Bălți (41,58 cazuri la 100 mii populație), urmat de raioanele Basarabeasca (32,03), Cimișlia (28,72). Tendința de creștere a incidenței cazurilor HIV+ se menține pentru ultimii 3 ani. în mun. Bălți și r-nul Basarabeasca. Incidența minimă (sub 10,0 cazuri noi HIV+ la 100 mii populație) s-a înregistrat în Taraclia (4,62), Edineț (8,78), Ceadâr-Lunga (9,38).

Prevalența maximă a persoanelor HIV+ la 100 mii populație la finele anului 2018 s-a înregistrat în mun. Bălți (730,69 cazuri) și raionul Basarabeasca (309,61 cazuri).

TABELUL 25 INCIDENȚA ȘI PREVALENȚA HIV PER TERITORII ADMINISTRATIVE, REPUBLICA MOLDOVA, 2015-2018, DREAPTA NISTRULUI

Teritorii	2017					2018				
	Popu- lația	Cazuri HIV+ noi	Cazuri HIV+ în viață	Indicatori la 100 mii populație		Popu- lația, mii	Cazuri HIV+ noi	Cazuri HIV+ în viață	Indicatori la 100 mii populație	
				Incidența	Prevalența				Incidența	Prevalența
mun. Chișinău	820464	135	1388	16,45	169,17	825,9	139	1469	16,83	177,87
mun. Bălți	151249	54	1085	35,70	717,36	151,5	63	1107	41,58	730,69
Anenii Noi	83422	17	134	20,38	160,63	83,2	18	148	21,63	177,88
Basarabeasca	28254	6	84	21,24	297,30	28,1	9	87	32,03	309,61
Briceni	72448	10	60	13,80	82,82	71,9	10	69	13,91	95,97
Cahul	124472	22	146	17,67	117,30	124,4	22	163	17,68	131,03
Călărași	77425	7	72	9,04	92,99	77,0	9	78	11,69	101,30
Cantemir	61752	15	60	24,29	97,16	61,6	12	71	19,48	115,26
Căușeni	90160	18	168	19,96	186,34	89,8	19	178	21,16	198,22
Ceadâr-Lunga	64129	13	59	20,3	92,00	64,0	6	61	9,38	95,31
Cimișlia	59550	8	102	13,43	171,28	59,2	17	112	28,72	189,19
Comrat	72761	8	95	11,0	130,56	72,7	12	99	16,51	136,18
Criuleni	73576	21	80	28,54	108,73	73,5	14	92	19,05	125,17
Dondușeni	42474	3	48	7,06	113,01	42,1	7	49	16,63	116,39
Drochia	86763	13	102	14,98	117,56	86,2	17	118	19,72	136,89
Dubăsari	35267	4	27	11,34	76,56	35,3	5	31	14,16	87,82
Edineț	80290	5	77	6,23	95,90	79,7	7	82	8,78	102,89
Fălești	91156	19	130	20,84	142,61	90,9	9	132	9,90	145,21
Florești	86864	14	130	16,12	149,66	86,3	19	143	22,02	165,70
Glodeni	59349	8	115	13,48	193,77	59,0	12	125	20,34	211,86
Hîncești	119690	10	123	8,36	102,77	119,2	19	133	15,94	111,58
Ialoveni	101549	17	117	16,74	115,22	101,6	23	136	22,64	133,86
Leova	52545	12	55	22,84	104,67	52,2	8	61	15,33	116,86
Nisporeni	65397	13	66	19,88	100,92	65,2	12	75	18,40	115,03
Ocnîța	53524	7	73	13,08	136,39	53,3	6	79	11,26	148,22
Orhei	124802	26	135	20,83	108,17	124,4	26	153	20,90	122,99
Rezina	50488	10	84	19,81	166,38	50,2	8	84	15,94	167,33
Rîșcani	67462	12	94	17,79	139,34	67,0	10	102	14,93	152,24
Sângerei	91962	16	159	17,40	172,90	91,8	19	171	20,70	186,27
Șoldănești	41539	6	61	14,44	146,85	41,2	11	66	26,70	160,19
Soroca	100010	14	118	14,0	117,99	100,0	16	128	16,00	128,00
Ștefan-Vodă	70208	15	129	21,37	183,74	69,8	14	138	20,06	197,71
Strășeni	92359	18	79	19,49	85,54	92,3	10	84	10,83	91,01

Taraclia	43417	2	42	4,61	96,74	43,3	2	42	4,62	97,00
Telenești	71911	9	95	12,52	132,11	71,5	17	109	23,78	152,45
Ungheni	117057	18	117	15,38	99,95	117,1	20	129	17,08	110,16
Vulcănești	25107	1	14	3,98	55,76	25,1	3	16	11,95	63,75

Possibile incorectitudini în datele prezentate referitoare la incidență și prevalență per teritorii:

1. S-a considerat "Populația stabilă la începutul anului" în conformitate cu datele Biroului Național de Statistică (BNS).
2. BNS nu prezintă separat populația per teritoriile administrative din cadrul UTA Găgăuzia (Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești), s-au utilizat date estimate.
3. Pentru o serie de persoane HIV+ nu se cunoaște locul permanent de trai (ca regulă boschetari), aceștia au fost excluși din calcule (în prevalența la nivel de țară la sfârșitul anului 2016 erau 34 asemenea cazuri).

Supravegherea epidemiologică de generația a 2-a

Conform planului de monitorizare și evaluare a Programului Național de Prevenire și Control al infecțiilor HIV/SIDA/ITS pentru anii 2016-2020, studiul Integrat Bio-comportamental (IBBS) 2017 s-a desfășurat în 4 grupuri țintă: consumatori de droguri injectabile (CDI), lucrătoare ale sexului comercial (LSC), bărbați care practică sex cu bărbați (BSB) și deținuți din Instituțiile Penitenciare de pe malul drept al râului Nistrului, Republica Moldova.

În IBBS 2017, la fel ca și în BSS 2009 și IBBS 2012 pentru recrutarea grupurilor CDI, LSC și BSB a fost aplicată metoda EGR. Recrutarea a fost realizată independent în fiecare localitate de implementare a studiului, separat pentru fiecare grup-țintă (CDI: municipiile Chișinău, Bălți, Tiraspol și orașul Râbnici; LSC și BSB: municipiile Chișinău și Bălți).

Eșantionarea pentru grupul Deținuți a fost aleatorie în cuiburi convenționale în două etape. Unitatea primară de eşantionare reprezintă numărul de deținuți dintr-o instituție penitenciară. În cadrul unității primare de eşantionare selecția a fost efectuată prin randomizare simplă. Eșantionarea a fost proporțională mărimii cuibului și sistematică, asigurând autoponderarea eşantionului.

Conform IBSS 2017 pentru grupul CDI cea mai mare valoare a prevalenței HIV s-a înregistrat în rândul CDI Tiraspol, și pentru grupurile LSC și BSB din mun. Chișinău, iar pentru sistemul penitenciar, Prev HIV este la nivelul celei înregistrate în BSS 2010 (

Tabelul 26).

TABELUL 26 PREVALENȚA ANTICORPILOR LA HIV, HVC ȘI HVB ÎN GRUPURILE CU RISC SPORIT DE INFECTARE CONFORM IBSS, %

Grup țintă	Locație	HIV			HVC			HVB		
		2010	2012/2013	2016	2010	2012/2013	2016	2010	2012/2013	2016
CDI	Chișinău	16,4	8,5	13,9	77,9	65,4	60,4	10,3	6,6	4,9
	Bălți	39,8	41,8	17,0	70,2	38,5	41,8	14,2	12,4	5,4
	Tiraspol	12,2	23,9	29,1	20,8	35,6	62,1	7,6	4,1	4,0
	Rîbnița			22,2			32,7			1,0
LSC	Chișinău	6,1	11,6	3,9	16,0	17,2	28,7	8,5	4,2	10,2
	Bălți	23,4	21,5	22,3	22,7	15,0	36,4	9,4	3,6	11,9
BSB	Chișinău	1,7	5,4	9,0	3,6	4,8	4,0	5,8	4,8	2,4
	Bălți	0,2	8,2	4,1	1,2	6,8	6,1	3,2	1,6	7,2
Deținuți	Dreapta Nistrului	3,4	1,9	3,8	15,5	8,6	16,2	16,3	13,1	5,1

Estimări și prognoze

Estimarea numărului persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare HIV

Estimarea numărului persoanelor din GRSI, atât la nivel național, cât și local, reprezintă o sursă strategică importantă pentru luarea deciziilor ulterioare în ceea ce privește răspunsul la epidemia HIV/SIDA.

În a.2017 s-a întreprins o activitate riguroasă de estimare, ținând cont de opiniile experților și limitările exercițiului precedent de estimare, desfășurat în anul 2014. Estimările s-au făcut separat pentru municipiile Chișinău și Bălți de pe malul drept al râului Nistru și pentru municipiul Tiraspol de pe malul sting al râului Nistru.

Mărimea estimată a grupului de CDI în Republica Moldova în anul 2017 este de 36,9 mii, cu 26,1 mii pentru malul drept și 10,8 mii pentru malul sting al râului Nistru. Mărimea populației de LSC a fost estimată la 21,3 mii, cu 17,8 mii pentru malul drept și 3,5 mii pentru malul sting. Mărimea estimată a grupului BSB în Republica Moldova este de 17,1 mii, cu 13 mii pe malul drept și 4,1 mii pe malul sting al râului Nistru.

Detalii privind istoricul exercițiilor de estimare în Republica Moldova, cu specificarea metodelor aplicate pot fi vizualizate în raportul precedent **Monitorizarea infecției HIV în Republica Moldova, anul 2017** pe https://sdmc.md/wp-content/uploads/2018/07/2017_HIV_MD_Raport_anual_RO.pdf

TABELUL 27 NUMĂR ESTIMAT A PERSOANELOR DIN GRUPURILE CU RISC SPORIT DE INFECTARE, MOLDOVA, 2017

Teritoriu		Număr estimat	Ponderea femeilor, %	Prevalența HIV, %
CDI	Chișinău	7200	16,5	13,9
	Bălți	5000	8,5	17,0
	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	13900	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	26100	12.6 ⁸	12.6 ⁹

⁸ Procentul ponderat pentru Chișinău și Bălți din IBBS 2016, iar pentru restul locațiilor – din BSS 2007.

⁹ Prevalența ponderată la mărimea estimată a populației CDI, în baza datelor studiului IBBS 2016 pentru CDI Chișinău și Bălți, iar pentru celelalte localități în baza datelor studiului BSS 2007.

	Tiraspol	2500	19,5	29,1
	Rîbnița	2000	23,1	22,2
	Celelalte teritorii din Stînga Nistrului	6300	-	-
	Stînga Nistrului (total)	10800	-	-
	Republica Moldova	36900	-	-
LSC	Chișinău	4200	-	3,9
	Bălți	2700	-	22,3
	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	10900	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	17800	-	5,9 ¹⁰
	Stînga Nistrului (total)	3500	-	-
	Republica Moldova	21300	-	-
BSB	Chișinău	5200	-	9,0
	Bălți	1200	-	4,1
	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	6500	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	13000	-	6,4 ¹¹
	Tiraspol	1100	-	-
	Celelalte teritorii din Stînga Nistrului	3000	-	-
	Stînga Nistrului (total)	4100	-	-
	Republica Moldova	17100	-	-

Utilizarea opiaceelor injectabile printre CDI

Conform estimărilor în baza IBSS (în baza răspunsului la întrebările referitoare la cel mai injectat drog în ultimele 1 și/sau 3 luni) circa 52,3% dintre CDI injectează opiacee, ceea ce constituie aproximativ 19300 persoane (Tabelul 28). Merită de menționat că injectarea opiaceelor printre CDI diferă esențial de la un teritoriu la altul și cea mai răspândită este pe malul stîng (circa 61,9%¹²).

TABELUL 28 UTILIZAREA OPIACEELOR INJECTABILE PRINTRE CDI, ESTIMĂRI GRSI, 2017

Teritoriu	Ponderea din numărul CDI, %	Număr estimat
Chișinău	53,6	3 900
Bălți	41,2	2 100
Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	47,4	6 600
Dreapta Nistrului (total)	48,3	12 600
Tiraspol	61,9	1550
Celelalte teritorii din Stînga Nistrului	Nu există date, s-a considerat analogic cu Tiraspol (61,9%)	-
Stînga Nistrului (total)		5150

În cazul acceptării presupunerii, că în eșantionul CDI Bălți Prev HIV este subestimată în IBBS 2016, și pentru estimarea Prevalenței pentru Malul drept se acceptă Prev HIV în rîndul CDI Bălți din IBBS 2012 (41,2), se obține prev HIV ponderată la mărimea estimată a populației CDI pentru Malul drept egală cu 17,2%,

Metoda de estimare a prevalenței HIV pentru Malul drept este similară cu cea aplicată în exercițiile MoT și CI 2014.

¹⁰ Prevalența ponderată la mărimea estimată a populației LSC, în baza datelor studiului IBBS 2016 pentru Chișinău și Bălți, iar pentru celelalte regiuni în baza datelor studiului BSS 2007, LSC consumatoare de droguri injectabile au fost excluse.

¹¹ Prevalența HIV ponderată pentru Chișinău și Bălți.

¹² Procentul ponderat pentru Tiraspol și Rîbnița

Republica Moldova	52,3	19 300
-------------------	------	--------

Prognostizarea dezvoltării epidemiei HIV (SpectrumEPP)

Într-un elaborarea politicilor de răspuns la epidemia HIV cost-eficiente și bazate pe dovezi, sistemul de monitorizare și evaluare este solicitat să efectueze prognoze și modelări ale tendințelor epidemiei. Aceste estimări și prognoze sînt esențiale în determinarea obiectivelor și strategiilor de realizare a Programului Național de prevenire și control al HIV/SIDA și ITS, pentru calcularea valorilor unor indicatori din Planul Național de Monitorizare și Evaluare, cît și pentru unele raportări internaționale.

Rezultatele care urmează sînt în baza analizelor efectuate cu ajutorul aplicației „Spectrum”, o aplicație epidemiologică ce utilizează modele de politici pentru asigurarea factorilor de decizie cu un instrument analitic în sprijinirea procesului decizional. Estimările și prognozele referitoare la perioada 2018-2023 au fost efectuate martie-aprilie 2018 pentru malul Drept și Stîng al Nistrului, iar apoi au fost agregate pentru întreg teritoriul țării. La anumite etape a estimărilor au fost utilizate mai multe versiuni a aplicației, la etapele de generare a indicatorilor finali au fost utilizate versiunile ”5.76”; vezi www.avenirhealth.org/software-spectrum.php și spectrumbeta.avenirhealth.org.

Sumar

Prevalența estimată HIV în perioada anilor 2018 – 2023 va crește de la 0,43% la 0,48% (Tabelul 29). Incidența cazurilor HIV+ noi se estimează că va scădea în timp (de la 0,03% la 0,02%).

Mortalitatea cauzată de SIDA, calculată la o sută mii populație, de asemenea se prognozează a fi în scădere constantă în timp de la 13,96 în 2018 pînă la 6,27 în anul 2023.

TABELUL 29 ESTIMĂRI ȘI PROGNOZE A EPIDEMIEI HIV ÎN REPUBLICA MOLDOVA PÎNĂ ÎN ANUL 2023, DATE SUMARE

			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republica Moldova	Populația HIV	Total	17,469	17,801	18,045	18,253	18,433	18,560
		Bărbați	10,379	10,537	10,650	10,750	10,843	10,909
		Femei	7,090	7,264	7,395	7,503	7,590	7,651
	Prevalența, %		0.43	0.44	0.45	0.46	0.47	0.48
	Infecții noi HIV	Total	1,011	946	774	734	708	686
		Bărbați	642	603	493	468	451	438
		Femei	369	343	281	266	257	248
	Incidența, %		0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
	Decese printre persoanele HIV+		704	468	388	388	395	431
	Decese cauzate de SIDA	#	567	321	231	222	218	244
		% din total decese	80.5	68.6	59.5	57.2	55.2	56.6
		Mortalitatea la 100 mii pop.	13.96	7.97	5.79	5.59	5.56	6.27

Numărul estimativ al persoanelor care trăiesc cu HIV per grupuri de vîrstă

Conform estimărilor, ponderea persoanelor HIV+ tinere (15-24 ani) scade în timp de la 2,71% în anul 2018 la 1,77% în anul 2023.

TABELUL 30 CAZURI ESTIMATE HIV+ ÎN VIAȚĂ ÎN RÎNDUL COPIILOR, REPUBLICA MOLDOVA, 2018 - 2023

			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republica Moldova	Populația HIV+ 0-14 ani	Total	312	296	281	267	250	233
		Bărbați	160	152	144	137	129	120
		Femei	152	144	137	130	121	113

	Infecții noi 0-14 ani	Total	39	22	20	18	17	16
		Bărbați	20	11	10	9	9	8
		Femei	19	11	10	9	8	8
	Decese cauzate de SIDA 0-14 ani	Total	27	24	19	16	15	14
		Bărbați	14	12	10	8	8	7
		Femei	13	12	9	8	7	7
	Copii care au trecut în categoria > 15 ani	Total	13	14	15	17	18	19
		Bărbați	7	7	8	9	9	10
		Femei	6	7	7	8	9	9

TABELUL 31 CAZURI ESTIMATE HIV+ ÎN VIAȚĂ ÎN RÎNDUL TINERILOR, REPUBLICA MOLDOVA, 2018 – 2023

			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republica Moldova	Populația HIV+ 15-24 ani	Total	473	433	389	355	336	328
		Bărbați	207	190	170	156	147	144
		Femei	266	243	219	199	189	184
		Prevalența HIV	0.1	0.1	0.09	0.09	0.08	0.08
	Cazuri noi HIV+	Total	100	89	68	61	58	56
		Bărbați	48	42	32	28	26	25
		Femei	52	47	36	33	32	31
		Incidența HIV	0.02	0.02	0.02	0.01	0.01	0.01
	Decese cauzate de SIDA	Total	5	3	2	2	2	2
		Bărbați	2	1	1	1	1	1
		Femei	3	2	1	1	1	1

Estimări: profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt

Se estimează că numărul femeilor gravide care vor necesita măsuri de profilaxie a transmiterii HIV la făt în perioada 2018 – 2023 va fi în scădere permanentă per total, însă pentru teritoriile din Stînga Nistrului acest număr este relativ constant în timp.

TABELUL 32 NUMĂR ESTIMAT DE FEMEI CARE NECESITĂ PROFILAXIA TRANSMITERII HIV DE LA MAMĂ LA FĂȚ, R. MOLDOVA, 2018 - 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republica Moldova	252	242	230	215	199	183
Dreapta Nistrului	209	201	192	180	167	155
Stînga Nistrului	43	41	38	35	32	28

Estimarea deceselor cauzate de SIDA

Se prognozează că în perioada 2018 – 2023 numărul decese cauzate de HIV/SIDA va scădea de la 568 la 243 persoane, procentual această scădere reprezintă circa 43% (

Tabelul 33).

TABELUL 33 DECESE ESTIMATE DE SIDA, REPUBLICA MOLDOVA, 2018 - 2023

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Republica Moldova	Total	568	321	232	222	219	243
	Copii 0 - 14 ani	27	24	19	16	15	14

	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	40	62	68	67	70	70
Dreapta Nistrului	Total	419	246	178	167	161	176
	Copii 0 - 14 ani	24	21	16	14	14	13
	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	29	44	49	49	51	51
Stînga Nistrului	Total	149	75	54	55	58	67
	Copii 0 - 14 ani	3	3	3	2	1	1
	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	11	18	19	18	19	19

Impactul măsurilor de profilaxie

Măsurile de prevenire a transmiterii HIV de la mamă la făt în perioada 2015-2020 vor preveni 405 de infecții HIV, iar terapia antiretrovirală va preveni în aceeași perioadă 3890 de decese la nivel de țară (Tabelul 34).

TABELUL 34 IMPACTUL MĂSURILOR DE PROFILAXIE, DATE ESTIMATE, REPUBLICA MOLDOVA, 2017 - 2022

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Total (2018-2023)
Republica Moldova	Decese prevenite prin TARV	651	882	954	940	916	861	5204
	Infecții prevenite prin PTMF	34	45	44	42	41	38	244
Dreapta Nistrului	Decese prevenite prin TARV	465	624	678	672	660	625	3724
	Infecții prevenite prin PTMF	26	37	36	35	34	32	200
Stînga Nistrului	Decese prevenite prin TARV	186	258	276	268	256	236	1480
	Infecții prevenite prin PTMF	8	8	8	7	7	6	44

Finanțarea controlului HIV în Republica Moldova

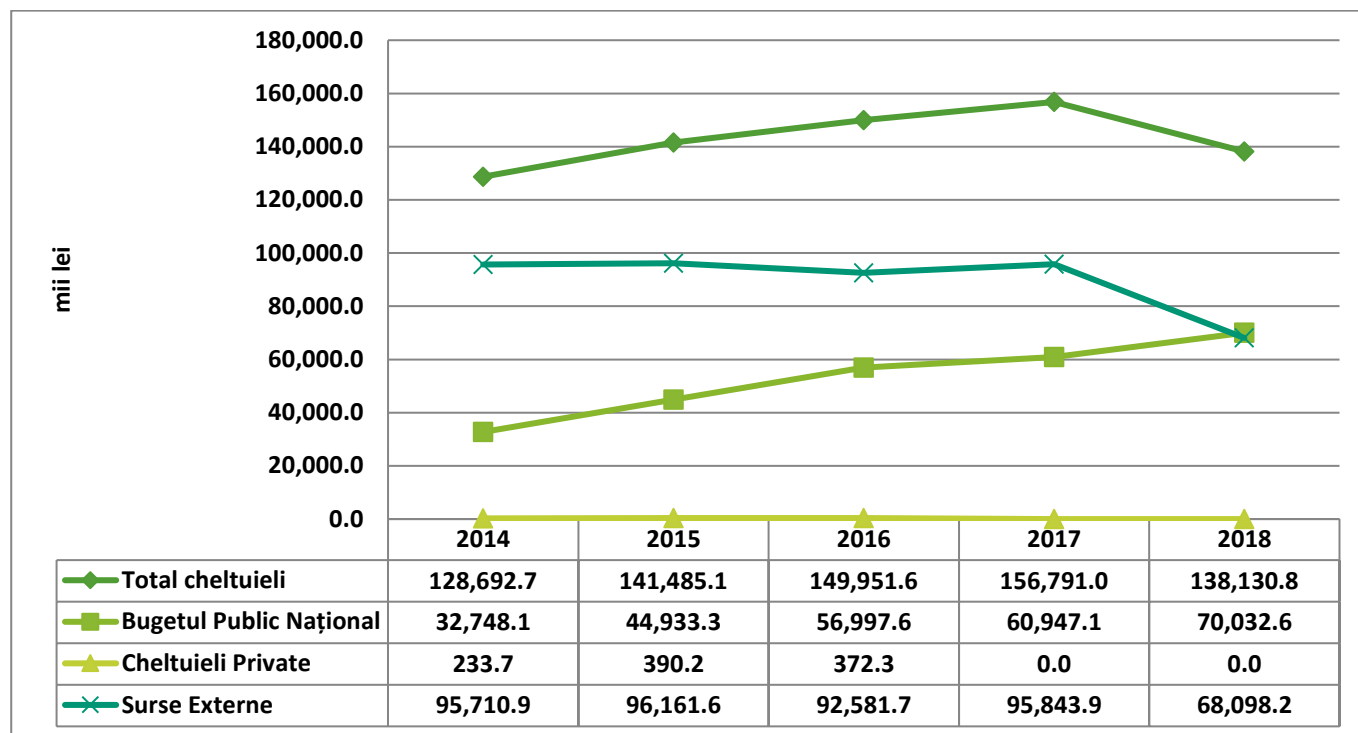
Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV raportate la UNAIDS în baza matricei NASA

Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV în anul 2018 sunt în descreștere cu circa 18,7 mln. MDL (-11,9%) comparativ cu cele din anul 2017 și au atins valoarea de circa 138,1 mln. MDL sau 8 220 554 dolari SUA, din care, resursele financiare publice au constituit 70,0 mln. MDL sau 4 167 839 dolari SUA (50,7%). Resursele internaționale pentru această perioadă au atins valoarea de 68,1 mln. MDL sau 4 052 715 dolari SUA (49,3%).

Descreșterea cheltuielilor pentru răspunsul național la epidemia HIV în anul 2018 se datorează descreșterii resurselor financiare internaționale, care sunt în descreștere cu circa 28,9%, de la 95,8 mln. MDL în anul 2017 la 68,1 mln. MDL în anul 2018.

Concomitent este necesar de menționat că cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV în anul 2018 din contul resurselor financiare publice sunt în creștere cu circa 14,9%, de la 61,0 mln. MDL în anul 2017 la 70,0 mln. MDL în anul 2018.

FIGURA 17 CHELTUIELILE ÎN DOMENIUL HIV/SIDA PER SURSE DE FINANȚARE CONFORMA MATRICEI NASA (mii MDL), 2014-2018

Anexe

Bibliografie

- [1] *Programul Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1164 din 22.10.2016.*
- [2] *Raportul "Monitorizarea controlului infecției HIV în Republica Moldova, anul 2017".*
- [3] Ulrich Laukamm-Josten; *Support to perform the HIV epidemiological situation analysis*; February 2015.
- [4] *Raportul studiului integrat bio-comportamental în grupurile cu risc sporit de infectare HIV, runda 2016.* Centrul PAS, Chișinău, 2016.
- [5] Ordinul Ministerului Sănătății Nr.790 din 08.08.2012 "*Cu privire la Regulile de examinare și supraveghere medicală pentru depistarea contaminării cu virusul imunodeficienței umane (maladia SIDA)*".
- [6] Biroul Național de Statistică, www.statistica.md
- [7] Ministerul Sănătății al Republicii Moldova. *Infecția cu HIV la adult și adolescent. Protocol clinic național.* Chișinău 2014.

Studii și cercetări relevante HIV

(Lista de mai jos coincide complet cu lista analogică din "Monitorizarea controlului infecției HIV în Republica Moldova, anul 2014").

	Denumire studiu	Anii petrecerii	Obiective generale	Grupuri țintă și comentarii ¹³
1.	Studiului integrat bio-comportamental integrat în grupurile cu risc sporit de infectare HIV (IBSS)	2004, 2007, 2009, 2012/2013, 2016	- Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la HIV/SIDA. - Măsurarea prevalenței anticorpilor la HIV, virusul hepatitei C, antigenul virusului hepatitei B și anticorpi la Treponema Pallidum.	Grupuri țintă: - 2004: Deținuți, LSC, CDI. - Din 2007 în calitate de grup țintă s-a adăugat și BSB. Comentarii: - Studiul din 2004 nu a inclus componentul de sero-prevalență. - Cu excepția deținuților, studiile din 2004 și 2007 sunt reprezentative pentru reprezentanții grupurilor cheie din proiectele de reducere a riscurilor, iar din 2009-2013 și 2016 pentru populațiile cheie din teritoriile de implementare a studiului (CDI –Bălți, Chișinău, Tiraspol, Rîbnița; BSB și LSC – Chișinău și Bălți).
2.	KAP, populația generală	2005, 2008, 2010	Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la HIV/SIDA	Populația de 15-64 ani.
3.	KAP, tineri	2006, 2008, 2010, 2012	Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la HIV/SIDA	Populația de 15-24 ani.
4.	KAP, militari în termen	2006, 2007, 2009	Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la HIV/SIDA	Militari în termen din RM din cadrul Armatei Naționale a Ministerului Apărării, Departamentului de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Grăniceri.
5.	KAP /GTZ	2009	Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la HIV/SIDA	Studentii din școlile polivalente.
6.	KAP Hepatite, HIV și CTV	2007	Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor despre hepatitele virale B și C și consilierea și testarea voluntară la HIV și hepatite virale	Populația de 15-64 ani.
7.	Studiu comportamental în rândul	2008	Aprecierea comportamentelor cu risc de infectare HIV	Tineri 12-24 ani din grupurile cu risc sporit de infectare (CDI, LSC, BSB, deținuți)

¹³ Majoritatea studiilor nu sunt implementate în teritoriile din Stînga Nistrului

	adolescenților cu risc sporit de infectare HIV (MARA)			
8.	Infecțiile HIV/Hepatite B,C printre lucrătorii medicali care efectuează proceduri invazive	2010	- Estimarea prevalenței hepatitelor virale B, C și HIV - Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu referire la hepatitele virale B, C și HIV	Lucrătorii medicali care efectuează proceduri invazive
9.	Serviciile de prevenire a transmiterii infecției HIV de la mamă la făt din Republica Moldova	2009	Evaluarea serviciilor de prevenire a transmiterii infecției HIV de la mamă la făt din Republica Moldova	- Lucrătorii medicali care oferă servicii intra-natale specializate (Chișinău și Bălți) - Prestatori de asistență medicală de ambulator - Beneficiari - femeii HIV negative care au născut, în perioada postnatală - Beneficiari - femeii HIV pozitive care au născut în ultimii doi ani - Factori de decizie implicați în sistemul de PTMF la nivel național și regional.
10.	Copii și familii afectate de HIV/SIDA	2008	Identificarea necesităților copiilor afectați de HIV/SIDA și familiilor acestora	Părinți HIV+ care au în educație cel puțin un copil (indiferent de statutul HIV al acestuia)
11.	Vulnerabilitatea femeilor din Republica Moldova la HIV și SIDA	2010		Populația 15-64 ani.
12.	Evaluarea vulnerabilității de gen la HIV în regiunea Transnistria	2011		Populația din regiunile din Stînga Nistrului de 15 – 64 ani.
13.	Evaluarea vulnerabilității la HIV a copiilor cu părinți plecați peste hotare	2011		
14.	Drepturile sexual-reproductive a PTH	2011		

15.	Indicele stigmei persoanelor care trăiesc cu HIV	2011		PTH
16.	Studiu de Indicatori Multipli în Cuiburi (MICS) și Studiul Demografic și de Sănătate (DHS)	2000 (MICS), 2005 (DHS), 2012 (MICS)	- Evaluarea situației copiilor și a femeilor, în special referitor la domeniile sănătate, educație și protecție socială. - Măsurarea indicatorilor destinați monitorizării progreselor în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM).	Grupuri țintă: - Gospodării; - Copii în vârstă de până la 5 ani; - Femei în vârstă de 15 - 49 ani; - Bărbați în vârstă de 15 - 49 ani. Comentarii: Studiul a inclus și întrebări referitoare la cunoștințe referitoare la HIV și comportamente riscante.
17.	Comportamente referitoare la sănătate la copiii de vârstă școlară (HBSC)	2013/2014	Înțelegerea comportamentelor referitoare la sănătate, sănătății, bunăstării, stilului de viață și contextelor sociale ale tinerilor din diferite țări.	Grupuri țintă: Copii de vârstele 11, 13, 15 și 17 ani (copii de 17 ani nu sunt parte a metodologiei standard, au fost incluși în Republica Moldova). Comentarii: Studiul include și întrebări referitoare la comportamente riscante.